

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam po nj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez jstodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne peti-vrste po 12 h, če se oznanila tiska enkrat, po 10 h, če se tiska dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadst., upravništvo pa v pritličju. — Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10. h.

Upravništva telefon št. 85.

O vlogi trgovine v narodnem gospodarstvu sploh in v slovenskem posebej.

(Govoril gosp. dr. D. Mjajaron na I. vse-slovenskem trgovskem shodu).

Zadela me je velika čast, da naj danes izpregovorim o vlogi, ki jo ima trgovina v narodnem gospodarstvu sploh in v slovenskem posebej. Zdi se to umestno, da tako položimo nekaj splošen, načelen temelj današnjim razpravam, kajti če spoznamo vlogo trgovine, spoznamo njeno važnost in bomo potem lažje in še bolj vneto razmišljali o potih, po katerih naj hodi slovenski trgovski stan, da zadosti svojemu lepemu poklicu sebi in narodu v korist. O trgovini in njeni mnogostranski vlogi so napisali veleumij vseh stoletij cele skladovnice knjig. Naravno torej, da pri pičlo odmerjenem času ne morem povedati bogve koliko. Tudi ni moj namen poučevati, ampak le opozarjati, bodriti k nadaljnjemu razmišljanju tudi potem, ko se razidem, k razmišljanju o teh stvareh, ki že davno zaslužijo živga in temeljitega zanimanja ne le v trgovskem stanu, temveč pri vseh, ki jim je mari narodov blagor in njegova boljša bodočnost.

Izpregovorim naj torej najprej o vlogi trgovine sploh.

I.

Poglavitna vloga trgovine v narodnem gospodarstvu je ta, da posreduje prehod blaga iz rok producenta v roke konsumenta. Kar pridelka kmetijstvo ali kar izdelka industrija, to dobi šele svojo pravo vrednost, ko pride potom trgovine v promet, ko na ta način postane trgovsko blago. Od trgovine ima na ta način korist producent, kateremu ni treba skrbeti za odjemalce njegovega blaga, kajti namesto njih naroča v velikem trgovcu. Tako producent lahko posveča svojo pozornost in delo tehničnemu izboljšanju svojega podjetja, prihrani pri kapitalu, katerega lahko bolj izkoristi za produkcijo. — Pa tudi konsument ima svojo naravno korist od trgovine. Zlasti dandanes ima človek toliko in tako raznovrstnih potreb, da mu jih ne more pokriti niti njegova še tako velika država s svojo lastno produkcijo, kaj še kaka mala de-

žela. Najmanjša štacuna na deželi mora imeti na razpolago najraznovrstnejšo zalogo blaga, ki se ni le doma produciralo, ampak je prišlo iz tujih dežel, deloma celo preko širnega morja. Brez trgovine in celo brez mednarodne trgovine bi ne bilo dandanes mogoče zadostiti potrebam tudi najzadnjega konsumenta v civiliziranem kraju.

Iz gospodarske delavnosti trgovine se razvijejo njeni blagoslovi vplivi za splošno, bodisi gnotno, bodisi duševno blagostanje narodov. Trgovina vzpodbuja vso produkcijo k širšemu in intenzivnejšemu delu s tem, da prijavlja vedno nove potrebe konsumentov, in da za boljše pridelke in izdelke ponuja tudi boljše cene. Trgovina daje tako osobito povod za napredek industriji, nič manj pa tudi ne za umno gospodarstvo v kmetijstvu. Živinoreja, sadjarstvo, gozdarstvo, je na nizki stopnji, dokler kmetijstvo proizvaja le v svoje svrhe, in ne za trgovino, ki zahteva kvaliteto. Lesna trgovina je n. pr. pri nas položila temelj umnemu gozdarstvu; odkar je les dobil po tej trgovini ceno, se gozd vse drugače varuje in goji. Osobito tu se vidi, kako trgovina včasih naravnost ustvari narodno premoženje. Svoje dni so bili v Slavoniji in Banatu pragozdi, v katerih so hraste sekali, da so od njih žlezo za svinje pobrali, les pa so pustili, da je segnil. Prišla je lesna trgovina in je s pomočjo komunikacij ustvarila tem gozdom vrednost v milijonih in milijonih, ter povzročila, da se od tega živi tisoče in tisoče ljudi. Ni mi mogoče nadalje naštevati, kakšne vse zasluge je trgovina pridobila za splošni gnotni blagor. Omeniti le moram še, da je trgovina dala impulze za velikanski napredek, ki se je v preložen stoletju dosegel na polju prometnih sredstev. Velikanskega pomena je to za ves kulturni razvoj vobče, posebno pa za narodno-gospodarski napredek, kajti transportni stroški so se tolikanj znižali, da je dandanes mogoče preskrbovati svet z blagom vsake vrste na najpriprostejši način, da je produkcija lahko dobila novih trgovin in da je sploh nastala nova trgovina, ki je pritegnila čedalje več novih ljudstev v svoj kulturni delokrog.

Pravim — kulturni delokrog, kajti trgovina je od nekdaj širila z materialnim blagom tudi civilizacijo v najoddaljenejše kraje sveta. Sele

ko so trgovci, včasih z največjimi težavami in največjim naporom, odprli pota v tuje kraje, so prišli za njimi misijonarji, učenjaki in umetniki ter z njimi prosveta. Trgovina je ustanovila mesta in mestno kulturo, trgovina je bila vedno zaščitnica svobode in pospeševalnica napredka. Trgovini se je končno zahvaliti, da žive v medsebojnih odnosih takorekoč vsi narodi tega sveta. In dandanes živimo v tem znamenju, v znamenju svetovne trgovine. Ves svet je postal eno sejmšče, na katerem so stalne trgovske zveze od ljudstva, na katerem narodi neprestano tekmujejo ne le za trgovsko blago, ampak obenem tudi za duševni napredek.

II.

Če smo tako, seveda le na kratko, spoznali gospodarsko, obenem kulturno in organizatorno moč trgovine, nam je tudi jasno, zakaj dandanes vse večje države, če imajo le količjak predpogojev, gledajo, kako bi postale trgovske ter industrijske. Industrija in trgovina gresta roko v roki in sta večkrat spojeni v enem podjetju. Ali velet trgovina je končno tista sila, ki odločuje v svetovnih gospodarskih in torej tudi političnih bojih v korist tistemu, ki jo ima v svojih rokah.

Velikanski zgled nam v tem oziru podaja angleški narod. Angleži so bili še koncem srednjega veka izključno poljedelski narod. Njih trgovina je bila v rokah nemških trgovskih mest, združenih v takimenovani Hansi. Angleži so bili za to celo hvalni in so nemško trgovino celo podpirali z znatnimi privilegiji. Šele koncem 16. stoletja so se Angleži otrsli tuje trgovine, a tedaj so se tudi sistematično začeli razvijati kot trgovski narod. Ustanovili so mnogotere trgovske družbe, ki so zopet ustanovile trgovske naselbine v Afriki, Severni Ameriki in Vzhodni Indiji. V 17. stoletju se že Anglija pod izbornim vodstvom Cromwella pojavi kot trgovska sila, kateri se morata pokoriti na morju Holandija in Španija. Obenem se ji položijo temelji kot kolonialni državi s prostiranimi ozemlji v Vzhodni Indiji. V 18. stoletju je že živahen promet med Anglijo in Zahodno Indijo, med Anglijo in Severno Ameriko z zamenjavo kolonialnega blaga za angleške fabrikate. Ko se potem pojavijo znamenite tehnične iznajdbe, takoj se jih polaste Angleži, izrabijo jih za industrijo, in

mala Anglija postane tako Velika Britanija, mogočna svetovna država, od katere so nekaj časa industrialno in finančno zavisne skoraj vse dežele celega sveta. Še danes ima Velika Britanija prvenstvo kot industrijska in trgovinska država. Njeno kolonialno posestvo je osemdesetkrat večje, kakor mati zemlja in angleški kralj je danes vladar eni petinki vsega človeškega rodu. Iz vseh delov sveta pridejo sirovine in kolonialno blago na angleški trg, kjer se največ predela in potem od tod kot fabrikat eksportira na vse strani sveta. Kar je srce v človeškem telesu, to je Anglija v svetovnem prometu.

Vse to se ima Anglija zahvaliti eminentno praktičnemu duhu svoje prebivalstva in pa živemu narodnemu spoznanju, da šele razvita industrija in trgovina dajeta bogastvo in moč. Rod za rodom se najvišji družbeni slojevi naravnost udeležujejo velikih kupčijskih podjetij in sinovi prvih rodbin v deželi stopajo, opremljeni z najvišjo narodno izobrazbo, v stan veletržev, parobrodnikov, bankirjev in kolonialnih podjetnikov. Ker imajo zveze in vpliv v najvišjih in vladnih krogih, ravna se po njih tudi politika. Angleška politika je že stoletja skoraj izključno trgovinska politika, ki skuša podjetnega trgovca podpirati pri naveliko zasnovanih podjetjih, raztegajočih se na vsa polja gospodarskega delovanja in na celo zemeljsko oblo. Ta politika se oglasi tudi tedaj, kadar je treba ta podjetja braniti z argumenti kanonov velikanskega angleškega vojnega brodograja. Dandanes je Anglež prvi trgovec na svetu in zato tudi dominira kot prva gospodarska in politična velevlast.

Mudil sem se namenoma nekoliko dolgo pri Angležih, kajti zgodovina si ni mogla domisliti boljšega dokaza za produktivnost in pomen trgovine, kakor se je dejansko provedel pri angleškem narodu. Seveda s tem ni rečeno, da bi mogla vsaka država, če se posveti trgovini, doseči enako velikanske uspehe, kajti ti niso odvisni le od dobrega namena, temveč od raznih pogojev, ki niso vselej tako zbrani, kakor so bili in so pri Angležih. Toda dejstvo ostane, da so Angleži postali po trgovini in industriji to, kar danes v svetu predstavljajo, obdruženi pa tudi zavidani.

Po tem zgledu seveda najbolj koprni Nemčija. Tudi ona se industri-

alizira, tudi ona vidi v trgovstvu najizdatnejši vir narodnega blagostanja. Nemški eksport je v zadnjih dveh desetletjih mogočno narastel; lani je stala Nemčija v mednarodni trgovini z ogromno vsoto 14¹/₄ milijard mark takoj za Angleško, torej na drugem mestu. Nemški gospodarski politiki so prepričani, da se mora nemška industrija in trgovina močno povzdigniti, če hoče narodno gospodarstvo normalno napredovati. Industrija, pravijo, mora več producirati, da se preživi vedno rastoče prebivalstvo, in trgovec mora trgovino razširiti in eksport nemških fabrikatov pomnožiti, da se bo zamogel poplačati vedno večji uvoz živil, sirovih produktov in polufabrikatov.

Blagostanje Belgije je vsled trgovine in industrije znano; Belgijci so najboljši industrialci na kontinentu. Transito-promet znaša toliko, kolikor ves import, ki je v državi namenjen za konsum. Finančna moč Belgijcev je neprimerno velika, njih kapitali delujejo skoraj v vseh državah kontinenta, samo na Ruskem je naloženega 500 milijonov belgijskega kapitala.

Ne bom govoril o Holandski, ki je ena najstarejših trgovskih držav; opozoriti pa moram na Švico. Ta mala, gorata država je odrezana od morja, nima svojih znanih pridelkov, toda razvija naravnost obdobjanja vredno industrialno in trgovsko delavnost, vsled katere so njeni narodi na nenavadno visoki gospodarski in kulturni stopnji in vsled katere je Švica vzor v marsikojem oziru.

Kar se tiče naše širše domovine Avstro-Ogrske, je pač znano, da ima drugačen značaj, polovica tostran Litve in polovica onstran Litve. Nadalje da je pri nas še velik boj med industrialnimi, trgovskimi interesi in poljedelskimi interesi. Vendar pa prodira prepričanje, da naša država potrebuje prav tako industrialnega in trgovskega razvoja, kakor ga imajo druge velevlasti, ako hoče uspešno tekmovali na svetovnem trgu. Temu potrebnemu preobrtu imajo služiti nove alpske železnice in ima služiti tudi te dni zagotovljena železniška zveza od Novega mesta čez Hrvaško v Dalmacijo in na morskobrežje. Vsekakor je to znamenje, da se je Avstrija, četudi pozno, domislila svoje komercialne vloge.

Videli smo tako na živih zgledih

LISTEK.

Čez trnje do sreče.

Povest.

I.

Še se je jutranja zarja borila z nočjo, ko je v bližini malega, pod prastarimi gozdi ležečega trga zadonelo pokanje pušk, ki se je mogoče razleglo po široki planjavi in daleč naokoli vzbudilo prebivalstvo iz spanja.

V trgu je bilo v nekaj trenutkih vse pokonci. Mladina je hitela po cesti nasproti vojakom, ki so imeli tod svoje vaje, gospodarji in gospodinje pa so se požurili, da pripravijo kar treba za svoje goste.

Le v eni hiši tudi streljanje vojaštva ni motilo miru. Ta hiša je stala nekaj oddaljena od trga. Bila je večja in imenitnejša od drugih hiš in bolj podoba gradiču, kakor navadnim prebivališčem. Cesarska zastava, ki je vihrala nad hišo, je pričala o patrijotičnem mišljenju prebivalcev. Na drugih hišah namreč ni bilo nikjer zastav. Tržani so bili prijatelji vojaštva največ zaradi vsakoletnih manevrov oziroma zaslužka, ki so jim ga dajale te vaje.

Prihod dragonskih patrolj je zvalil vse ljudi iz hiš in začel se pred občinsko pisarno velik dirindaj, dasi so bili že več dni poprej prišli vojaški odposlanci in izbrali stanova-lišča za oficirje in za moštvo.

»Kako pa je to, da dobim jaz topničarje«, je klical tolsti mesar in krčmar Joža.

»Največ davkov plačujem, trikrat več, ko vsi ti gosti, a zdaj, ko bi pri oficirjih lahko kaj zaslužil, mi daste topničarje.«

»Ah, gospod župan, prosim, dajte k nam dragonce«, je vzdihovala priletna devica, ki se je s težavo preselila skozi gnečo. »Nikjer ne boče tako spravljene, kakor pri nas.«

»Za vas, gospodična, so najbolj primerni rezervisti« se je razljutil župan, ki je bil vsled mnogih sitnosti vojaštva in prebivalstva take dni vedno slabovoljen. »Da, da, rezerviste dobite«, je zakričal, videč da mu hoče srpanska devica ugovarjati, in je zno je dostavil, »saj vi ste tudi že pri rezervi.«

Užaljeno se je gospodična obrnila na stran, a ko jo je minilo prvo presenečenje zaradi županove nevljudnosti, je dala duška svoji nevolji z ostrimi besedami.

»Sama protekcija«, je jezikal. »Kamor človek pogleda, sama korupcija. Pri nas imamo lep hlev, še oficirski konji niso vajeni takih hlevov, naravnost gosposki so naši hlevi, a ne da nam dragoncev. Nalase jih ne da. Kavaleristi so najbolj nobel vojak, zato morajo prebivati v gradiču, pri ti jari gosposki. Za nas so dobri rezervisti in peki. In ona «bo kazala svoje svilene obleke in vsak večer bo vabila oficirje k sebi, da le naši krčmarji ne bi nič zaslužili. In kdo je kriv? Samo župan, ki se vedno go-

spodi prilizuje, namesto da bi z ljudstvom držal.«

Se je trgal ta dirindaj, ko se je iz daljave daljave zaslislalo sviranje vojaške godbe in so se na vrhu gore zablskali bajonetje. Pri prvih zvokih godbe se je vsa pred županovo hišo zbrana množica razkropila na vse strani in ostala sta pred občinsko pisarno samo župan in pa srpanska devica, ki se je z blaženim usmevom na ustnih po taktu zibala na prstih in kakor omamljena sladkih pričakovanj polglasno pela: »O, du mein Oesterreich — — —«

Vojaštvo je v tem, utrujeno od naporne vaje, korakalo od gore nizdol in proti trgu. Naprej so šli manjši oddelki, za njimi pa se je vzdigal gost oblak prahu, ki je zaodeval brigado.

Iz tega prahu je pridivil vojak na kolesu, švignil mimo prednjih oddelkov in se ustavil pred gradičem, ozaljšanim s cesarsko zastavo. Na dvorišču je stala stara gospa, v družbi stare kuharice in mladega dekleta, ki je držala šopek poljskih cvetk v rokah ter živahno parlamentirala z obšč. slugom. Vojak se je tiho zasmel, ko je zagledal to skupino. Hitro je prisloneil kolo k zidu in skočil k dekletu.

»Živela pravica zmagovalcev«, je zaklical, ko je bil dekle objel in mu pritisnil na drteče ustne nebroj poljubov. »Pavla — ali naj nadaljujem?« Pavla je žarela. Hitro se je izvila vojaku iz rok in ga s šopkom poljskih cvetlic udarila po obrazu.

»Ti porednež, kako se drzneš...« a že se je smejala, veselo in brezskrb-

no in kar nič ni mislila nadaljevati svojega očitanja.

Vojak je med tem stopil k stari gospe in je poljubil roko.

»Ljuba tetka — cesarska armada ti pošlja po meni svoje pozdrave.«

»Nisem te pričakovala«, je rekla stara gospa. »Zakaj nisi pisal, da prideš?«

»Saj nisem mislil, da pridem sem; dali so me h kolesarjem in zdaj me je general poslal naprej k divizionarju.«

»Ostani vsaj pri obedu«, je prigovarjala Pavla svojemu bratranču. General bo tudi tu, pri nas bo staneval.«

»To je nov vzrok, da ne ostanem«, je menil Mirko. »Kjer so oficirji, tam nismo prostovoljci nikdar radi. Kaj še z generali sedeti pri eni mizi. Br. Sicer pa me kliče služba.«

»In kdaj se vrneš?« je vprašala Pavla in se oklenila njegove roke. »Ze šest mesecev nisi bil pri nas.«

»Čez nekaj dni bo konec vaj in mojega vojaškega službovanja, tedaj pa, če je tetki prav, pridem kar za nekaj tednov, da se odpočijem.«

»Le pridi, Mirko«, je rekla stara gospa z mehko ljubeznivostjo, »in dlje ko boš ostal, ljubše nam bo.«

»Pojdi vendar pozdravit očeta in — njo«, je pri slovesu rekla Pavla; »očetu bo žal, če odideš, ne da bi se oglasil.«

»Ne utegnem«, je odgovoril Mirko kategorično. »Čez nekaj minut pride vojaštvo in če me zagleda general, sem izgubljen.«

Zasedel je kolo in oddrdal kolikor je mogel naglo, da je Pavli v trenutku izginil izpred oči.

Stara gospa je šla po opravih, Pavla pa je pohitela v hlev h kočijazu.

»Janez, posodi mi svoj robec, ti stega, na katerem je naslikan oče Radecky.«

Janez, star doslužen vojak, je rabil ta robec samo na velike praznike in le za parado, drugače ga je skrbno hranil v svoji skrinji. Zahteva gospodične Pavle ga je presenetila.

»Čemu vam pa bo moj robec«, je vprašal Pavlo nekoliko nezaupno, kajti spoštoval je očeta Radeckega tako, da bi smatral vsako norčijo za osebno žaljenje.

»Veš, vojak, bom z njim pozdravil«, mu je šepetaje zaupala Pavla. »To bo gotovo lep in primeren pozdrav.«

Janez je prikimal, se dobrohotno in zadovoljno zasmeljal ter izročil gospodični svoj robec, zakaj trdno je bil prepričan, da bo cela brigada vesela ovacije z njegovim robcem.

Pavla je pohitela v hišo, v sobi pred balkonom je naletela na očeta, pred katerim je stal občinski sluga, njena mačeha pa je vsa razburjena sedela na zofi in se kričje jezila:

»To je žaljenje, to je nečuvstvo ponižanje. Kako to, da bo zdaj naenkrat general stanoval v župnišču, pri nas pa sanitetni oddelek. Kar je odločeno, pri tem ostane.«

»Vse so sprevergli v zadnji uri, ne vem zakaj,« se je opravičeval obč. sluga in ko se je naveličal kričanja

uspehe trgovine, oziroma nadeje, ki se po vsej pravici stavijo v visoko razvito trgovino. Nastel bi pa tudi lahko mrtve zglede, to so vsa tista mesta, ki so nekdanj slovela in cvetela, ko so imela trgovino, ki so pa začela životari, kakor hitro so odpadla od trgovine ali je odpadla trgovina od njih.

Da pa ima gospodarstvo kakega naroda po trgovini take uspehe, biti mora v njem trgovina organizirana od najnižje do najvišje oblike.

III.

In sedaj naj izpregovorim o vlogi, katero ima in — kar rečem — katero imej trgovina v našem slovenskem narodnem gospodarstvu.

Če se pri tem oziramo na celokupno slovensko ozemlje, moramo seveda priznati, da trgovina igra isto nacionalno-ekonomično vlogo pri nas, kakor drugod. Tudi pri nas je potrebna za producenta in konsumenta, tudi pri nas vpliva ugodno na razvoj kmetijstva in obrtnosti, posreduje naš izvoz in uvoz. **Toda vprašanje je, ali je pa vsa ta trgovina med nami v naših rokah, ali je Slovenec sam svoj trgovec in koliko je trgovcev tudi drugim?**

To vprašanje je odločilno za naš narodno-gospodarski položaj, kajti narod, ki domače trgovine ne opravlja kolikor moči sam, nima aktivne trgovine; narod, ki se ne udeležuje izvanjske trgovine, ne velja veliko in tudi ni deležen vseh koristi, ki jih do naša popolna in živa narodna trgovina.

Pri rešitvi tega vprašanja za nas moramo razlikovati med naravno trgovino in pa med veletrgovino. O nadrobni trgovini, ki jo izvršujejo krošnjari, starinarji, branjevi, kramarji, mali trgovci po deželi in po mestih, deloma tudi veletržci po večjih mestih, o tej nadrobni trgovini na Slovenskem se pač lahko trdi, da je toliko v naših rokah, kolikor bolj gremo proti našemu središču, dočim ob mejah služi še v obilni meri našim rodnim in političnim nasprotnikom. Že to je velik nedostatek in naš gospodarski organizaciji, nedostatek, ki se očitno maščuje skoraj vsak dan, osobito pa po obmejnih mestih in trgih. »Svoji k svojim« bi ne smel veljati le v navadnem mislu, da slovenski kupec poišči slovenskega prodajalca, ampak tudi v tem mislu, da slovenski trgovec poišči slovenske odjemalce.

Se večji, naravnost vitalni nedostatek za naše narodno gospodarstvo je pa ta, da je veletrgovina za naše pokrajine skoraj izključno v tujih rokah — veletrgovina, ki kupuje blago v velikih množinah, in tudi prodaja navadno v velikih množinah drugim trgovcem in producentom. Veletrgovina ima svoja obširna polja in svoje dalekosežne smeri. Giblje se lahko le v mejah svoje dežele ali svojega naroda; lahko pa tudi eksportira deželne proizvode, odnosno importira tuje proizvode, to na kopnem, kakor po morju. S transito-trgovino uvaža tuje proizvode, da jih zopet izvaža na tuje; a kot takozvani posredovalni trgovec spremeni tuje uvoženo blago toliko, da je bolj pripravo za trgovščice in zopetni izvoz. Veletrgovina v bankah obvladuje denarni in kreditni trg.

To je torej trgovina v velikem slogu, z velikim obratom in, če gre

po sreči, tudi z velikim dobičkom. Veletrgovina posreduje »en gros« med domačim proizvodstvom in domačim konsumom, ali pa posreduje od države do države, od ljudstva do ljudstva. Sleherna država mora gledati, da imajo njeni lastni državljani v rokah veletrgovino in s tem dobiček, ker od tega ima dobiček vse njeno narodno in državno gospodarstvo. Ravno tako mora narod, ako se govori o njegovem posebnem gospodarstvu, skrbeti, da mu lastni rojaki njegovi izvršujejo veletrgovino, ker tako ne ostane le prometni dobiček doma, temveč je tudi pričakovati, da domače veletrgovine dajejo prednost domačim pridelkom in izdelkom, in da tako podpirajo predvsem lastno narodno gospodarstvo.

Naša slovenska veletrgovina je pa še v povojih. Tudi naši lastni produkti, bodisi zemljedelski, bodisi obrtni, pridejo največ v roke tujcev, da z njimi naprej tržijo. Lepi izvoz n. pr. imamo z našim lesom in lesnimi izdelki. Ta izvoz gre v Italijo, v Grško, v Egipt, v Špansko, Francosko, v Alžir itd. Toda, redkokdaj se eksportira naravnost v te vnanje dežele, marveč oddaja se to blago v Trst, Reko in Pulj, odnosno na post. Videm in Gorico na večje tamošnje firme, katere šele razpečajo blago v inozemstvo. Direkcija suškega kanala naravnost predpisuje kranjsko jelko za gradnje v kanalu. Ta les se dobiva od Rakeka, Logateca itd., toda ne verjamem, da bi bil naš lesni trgovec v direktni zvezi z imenovano direkcijo. Eksporta torej ne opravljamo sami, in takisto tudi importa ne, ker nimamo svoje lastne velike trgovine. Tega ne delamo niti z lastnimi pridelki, niti za svoje potrebe. Še manj seveda s tujimi pridelki in za tuje potrebe.

To pa je velika škoda; prvič nam odhaja ves trgovinski dobiček, drugič nimamo moč, katere izšola veletrgovina, da se znajo pogumno postaviti na čelo velikim domačim podjetjem, kakor so navajeni v veletrgovini, in da zlasti vežejo narodno gospodarstvo v trdno harmonično celoto.

Veletrgovce, zlasti pa gospodar importnega in eksportnega podjetja, je aristokrat trgovskega stanu, je organizator narodnega gospodarstva. Brez lastne veletrgovine ni dovršena narodnega gospodarstva. Kot poljedelci, ki izročamo svoje pridelke tuji trgovini, kot obrtniki, ki svoje proizvode izročamo takisto tuji trgovini, smo le enaki delavcem, ki se zadovolijo z mezdo, a končni dobiček, ki ga daje trgovska cena blaga, prepuščamo tujim žepom.

IV.

Ako torej govorimo o vlogi trgovine v slovenskem narodnem gospodarstvu, moramo reči, da trgovina ne izvršuje popolne vloge, to pa osobito zato ne, ker se nismo povzpeli do narodne veletrgovine.

Tu moramo zastaviti vse naše sile, kajti če tega ne storimo, podobni smo siromaku, ki sedeč za bogato obloženo mizo od gladi umira!

Ze Valentin Vodnik je pel, da naša »lega je najprava«. Mi imamo svojo domovino, ki je naravno trgovščice v svetovnem prometu. Od severne Evrope doli drži skozi Nemčijo, Avstrijo in našo ožjo domovino s Trstom vred ena izmed velikih cest svetovne trgovine na sredozemsko morje, v Aleksandrijo, v Suez. Prav v naši domovini je torej Trst. S Trstom se kosa Reka, drugo večje pristanišče, do katerega imajo naravni ključ Hrvače. Tu ob morju je torej za domačine Slovence in Hrvatce dovolj povoda in dobre prilike, udeležiti se dejanske, aktivno svetovnega prometa in posvetiti se trgovskemu poklicu v tem ali onem velikem obsegu. Ne smemo trpeti, da bi nam pri tem našem položaju tuji izvažali naše produkte in tuji dovažali naše potreblščine; ne smemo držati križem rok, ko vidimo, da preko naših glav, na naši zemlji opravljajo tuji narodi veliko, posredovalno trgovino med jugom in severom, kajti vlogo pravega trgovskega naroda bi mogli počasi prevzeti ravno mi Slovenci s Hrvati vred, akoravno nimamo še bogastva. Za veleobrt v modernem smislu nam se zelo primanjkuje kapitala in tehničnih sposobnosti, ki so premnogovrstne in jih torej majhen narod ne more izpopolniti z majhnimi močmi. Toda za trgovino je treba relativno malo gnotnega kapitala, ampak vse zavisi vsaj za prvi začetek od duševnega kapitala, ki ga pač mora imeti, kdor se posveti trgovini.

Slovenci smo že z dosedanjim trgovino pokazali veliko nadarjenost za ta narodno-gospodarski posel. Brez teoretičnega znanja, brez posebne strokovne izobrazbe so se nekateri naši rojaki povzpeli do imenitne trgovske pozicije in do primerne bogastva. Imeli so pač po naravi marljivost, podjetnost, preudarnost, točnost, torej lastnosti, ki jih je treba veletrgovcu. Našemu narodu se ne more odrekati trgovskega duha, v njem tudi še živi trgovska tradicija iz časov, ko je v naši domovini

cvetela lepa prevozna trgovina, katere dohodke so pa uničile železnice.

Vse to in pa napredek v zadnjih 25tih letih, dokazuje, da Slovenci se gotovo dajo odgovoriti za pravi trgovski narod, ki bi častno izkoristil svoj geografski položaj.

To mora biti naš cilj in smoter.

To dosežemo, ako se neprestano zavedamo, da mora biti trgovina desna roka našega gospodarskega delovanja, to dosežemo, ako v narodu razširimo in poglobimo prepričanje, da je trgovski poklic eminentno važen poklic, prepričanje, katero vodi vse ameriško in angleško ljudstvo take daleč, da najbolj nadarjeni njegovi sinovi posvečajo svoje sposobnosti trgovini in industriji. Zategadelj je treba organizacije našega trgovskega stanu, da znotraj in zunaj širi takovo prepričanje.

O tem se bode danes še posebej razpravljalo in razpravljalo se bo o nadaljni naši najvažnejši nalogi, da moramo preskrbeti našemu narodu in njegovemu trgovskemu naraščanju globoko splošno omiko ter strokovno tehnično izobrazbo za težavne, a vzvišene naloge trgovskega poklica.

Ni pa to le stvar domačega trgovstva in njegove organizacije, nego stvar vseh pravih prijateljev slovenske bodočnosti, **kajti izobražen trgovec bo narodu z mnogimi obrestmi vračal, kar je iz njega dobil, pridobil bo narodnim proizvodom veljavo v svetu, množil bo narodovo premoženje, podpiral bo njegova kulturna in politična stremjenja, postal bo pionir njegove svobode in narekda.**

Zato pa sklepam: Slovenci, bodimo trgovci; vse drugo nam bo navrženo!

Vseslovenski trgov. shod.

(Konec.)

O že obstoječi slovenski trgovski organizaciji in nje smotih

je poročal g. Karel Meglič, trgovec v Ljubljani.

Pred 15. leti je bilo na Slovenskem na trgovskem polju še vse puho in prazno. Prvi pojav trgovske organizacije zapazimo šele pred 12. leti, ko se je ustanovilo v Trstu trgovsko izobraževalno društvo, iz katerega je leta 1897. izšla trgovsko-obrtna zadruga. V Gorici se je 1899 ustanovil denarni zavod pod istim imenom in iz njega se je izemilo trgovsko in obrtno društvo za Gorico in od lani naprej za vse Gorisko. Ljubljanski trgovci so se zdramili še le leta 1900., ko se je ustanovil »Merkur« koi splošno slovensko trgovsko društvo.

Začetek je bil skromen in boj za obstanek težaven, ker so bili trgovci z malimi izjemami jako skeptični nasproti mlademu društvu. Železna volja je pa premagala vse in danes je »Merkur« močan in se je otrese provincializma ter raztegnil svoje delovanje na vse slovenske pokrajine. 1905 je dal povod ustanovitvi slovenskega trgovskega društva v Celju. Notranji ustroj »Merkurja« je naravnost idealen. V lepi harmoniji se deluje v njem, zato pa ima tako lepe uspehe. Dvignil je »Merkur« narodno probu, stanovsko zavednost ter moral in kulturo svojih članov, kar je največji uspeh. 1901 je »Merkur« začel izdajati mesečnik »Narodno-gospodarski vestnik«, ki pa ni uspeval in je prenehal čez eno leto. Kmalu za njim je pa stopil v življenje sedanji »Trgovski Vestnik«, ki postaja od dne do dne bolj zaželen. Društvo je prirejalo tudi vedno bolj obiskana predavanja in preskrbljevalo posvečanje v stenografiji, korespondenci, knjigovodstvu in laščini. Izdalo je menično pravo, z izdajo slovenske korespondence se pa tudi ne bo moglo dolgo odlašati. Dve leti zaporedoma izhajajo trgovski koledar, sešite kilometrske kazalec je pa ravnokar izšel. Spriču vsega tega je pač umljivo, da je naše trgovstvo danes v bistvu vse drugačno nego je bilo pred leti, ko je brez vsake organizacije prepuščeno samo sebi tavalo v temi.

»Merkur« dvigne najprej duševne sile svojih članov, potem pa koraka k njihovi materialni koristi.

V bližnjih tednih začne poslovati trgovsko obrtna zadruga, delniška družba z omejenim jamstvom. Ta denarni zavod, ki ne bo kapitalističen, bo eminentne važnosti za razvoj slovenske trgovine in obrti. Ni izključeno, da se iz sedanje zadruge v dolednem času izcimijo največja jugoslovanska banka z domačim denarjem.

»Merkur« zbira tudi denar za »Trgovski dom«, čigar rentabiliteta je zagotovljena.

S tem je orisano dosedanje delovanje »Merkurjev«. To je pa šele začetek velikega dela in je »Merkur« pokazal s tem, da je odveč delati pri skupnem trgovskem delu razliko med trgovci in sotrudniki — obratno, da je ravno ta način trgovske organizacije eminentno važen za napredek, kakor tudi za soglasje med trgovcem in njegovim sotrudnikom.

»Merkur« gleda s sokolovega viška na naše slovensko ozemlje in vidi, da mora sam ojačen še le pričeti s podvojeno silo eno veliko delo, ki je imenujemo »ustvaritev slovenskega naroda«. Narod dotlej ni narod, dokler nima narodne trgovine in če mogoče narodne industrije. V dosega narodne trgovine je neizogibno potrebno, da se vsi slovenski trgovci zavedajo svojega narodnega zvanja. Vsi slovenski trgovci iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske morajo skupno delovati. V interesu celokupne trgovine bi bilo, da bi vsa že obstoječa slovenska trgovska društva imela skupno glasilo. Poleg tega se mora delati na to, da se povsod po Slovenskem ustanove trgovska društva, ki naj bodo vsa naročena na skupno glasilo, ki lahko postane tednik, da prinaša za trgovca najaktualnejše stvari. (Viharno odobravanje.)

Govornik je predlagal sledečo resolucijo:

I. vseslovenski trgovski shod prepričan, da je trgovska organizacija na stanovsko-strokovni podlagi živno potrebna, za povzdigo tako slovenske trgovine in slovenskega trgovskega stanu, kakor za uspešno zastopanje splošnih interesov slovenske trgovine in za varovanje interesov posameznih trgovcev, se izreka za to, da se obstoječa trgovska organizacija utrja in popolnjuje z določanjem zapnikov in poverjenikov, ter s snovanjem novih trgovskih društev, trgovskih kreditnih in denarnih naprav po vseh slovenskih pokrajinah. Središče slovenske trgovske organizacije bodi slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljub., čigar vestna skrb bodi vzdrževanje tesnega stika med posameznimi deli trgovske organizacije po sestankih, skupnih posvetovanjih in lokalnih shodih. O uspehih organizacijskega delovanja, o smerih bodočega delovanja pa naj razpravljajo vseslovenski trgovski shodi, ki naj se kot stalna uredba vrši, če le moč v presledkih enega leta.

G. Učakar želi, naj se »Merkur« zavzame, da se izve, kje so prosti kaka mesta, ki naj jih zasedejo Slovenci. Pozival je navzoče, naj se uče italijanski in gredo tja, kjer je dosti kruha.

G. Rebek iz Celja priporoča »Merkurju«, naj vsako ali vsako drugo leto priredi shod, da se poroča na njem o trgovskem položaju v posameznih slovenskih pokrajinah.

Nato je bila resolucija soglasno sprejeta.

Stališče slovenskih trgovskih sotrudnikov

je podal g. Ivan Volk, trgovski sotrudnik v Ljubljani.

Odobral je, da na tem shodu delujejo slovenski nastavljenici skupno s trgovci. Razmere med nastavljenici in principi so ponekod drugod popolnoma drugačne, kakor pri nas. Da je pri nas tako razmerje, je največ povod to, da je ogromna večina slovenskih trgovcev izšla iz stanov nastavljenec. So pa tudi splošne razmere pri nas take, da je zblizanje med principi in nastavljenici pri nas mnogo lažje nego drugod.

Organizacija društva »Merkur« je znala dosedaj gojiti med principi in nastavljenici popolnoma prijateljske odnose, ter so se tekom 7letnega obstoja te organizacije izpeljale marsikateri udobnosti bodisi za nastavljenice, kakor tudi za trgovce. Omeniti je tudi zlasti popolni nedeljski počitek in odpravo novoletnih daril.

Sedanje stališče slovenskih trgovskih nastavljenecv kakor tudi trgovcev je edino pravo. Kakor se lahko prepričamo iz raznih stanovskih listov in publikacij, slične organizacije, kakor je »Merkur«, navadno najbolje uspevajo. Kar se tiče učencev, priporoča govornik principalom v blagohotno ravnanje, naj sprejemajo v uk samo toliko učencev, da jim je dana prilika se res strokovno izobraziti in da naj pri sprejemanju gledajo, da imajo zadostno predizobrazbo in poklice za trgovski stan. S tem najbolj koristijo v procvit zdravega, sposobnega ter proti tuji trgovini in kapitalu se borečega slovenskega trgovskega stanu.

S tem vprašanjem je v zvezi vprašanje za nadaljno trgovsko izobrazbo. Kjer je le mogoče, naj se ustanove in vzdržujejo dobre slovenske trgovske šole in večerni tečaji.

Pri trgovini iščejo tudi ženske zaslužka za svoj življenjski obstoj, opazuje se posebno v zadnjih letih, da se trgovina poslužuje v precej veliki meri teh ženskih moči. Trgovski nastavljenici proti temu nimajo nič, edina njih želja je, da se ženske moči pri enakem delu približno tako plačujejo kot moški, kar bi največ pripomoglo v odpravo te za nastavljenice tako občutne in krivične konkurence. Da bi ženske mogle nadomestiti moške na vodilnih in boljših mestih, je pa itak izključeno. Vsa nastavljenice se z vso vnemo posveti svojemu poklicu, česar se ne more trditi pri nastavljenkah, ki si ta poklic niso izbrale za življenje kakor trgovski nastavljenici, ampak samo za nekako

prehodno dobo. Njih cilj in ideal je po poročevalčevem mnenju le izboljševanje. Naravno je torej, da vsled tega ne opravljajo svoje službe s takim veseljem in zanimanjem, kakor bi bilo pričakovati. Tudi glede podjetnosti se ne morejo kosati s svojimi moškimi tovariši. Če se semintja najde kak izjema, potrjuje prav ta izjema povedano.

Ker skoraj vsi trgovski nastavljenici streme, da bi postali nekdanj trgovci, so stremljenja trgovcev in nastavljenecv enaka, ker vse, kar se sklene v prid trgovstva, pride v dolednem času tudi nastavljenecv v korist. Pri etabliranju je treba seveda precej previdnosti, ker gledati moramo, da si slovensko trgovstvo obdrži še nadalje eno uglednost, katero uživa po vsej pravici dosedaj. Po iniciativi »Merkurja« ustanovljena trgovska in obrtna zadruga do dajala v tem oziru marljivim in usposobljenim trgovskim nastavljenecm krepko oporo, da se jim bo mogoče etabrirati.

Socialni napredek in druge udobnosti olajšajo nastavljenecv tudi odločitev, se li ima etabrirati ali ne, ker te uredbe olajšujejo življensko stanje uslužbenecv, če ostane tudi celo življenje kot tak. Med take uredbe je šteti naše trgovsko bolnišnico in podporno društvo, zakon o starostnem zavarovanju in podporni sklad »Merkurjev«, ki ima v najkrajšem času služiti svojemu namenu. Pri zidanju nameravanega trgovskega doma bo gledati tudi na to, da se priredi par sob za zavetišče brezposelnim nastavljenecm.

Dasi je brezposelnost pri nas v primeri z drugimi deželami minimalna, vendar bi bilo skrbeti, da bi se ustanovila nekaka zavarovalnica proti brezposelnosti, katere uspeh je seveda samo mogoč v zvezi z dobro delujočo posredovalnico, zato apelira govornik na navzoče, da se pri oddajanju in sprejemanju služb poslužujejo posredovalnice »Merkurjev«. (Burno ploskanje.)

Poročevalec je prečital nato sledečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

I. vseslovenski trgovski shod z veseljem pozdravlja delovanje slovenskega trgovskega društva »Merkurja« na to, da obstoje in da se ohranjajo dobre razmere med trgovci in trgovskimi sotrudniki, da se povzdigne socialno stališče trgovskih sotrudnikov, dviga njih splošna in strokovna izobrazba in se tako pripravljajo za bodočo trgovsko samostojnost v prosep slovenskega trgovstva.

O novem obrtnem redu in njega vplivu na našo trgovino.

je vsled poznega časa govoril na kratko, a temeljito g. dr. Fran Windischer.

Govornik je pokazal pomen stanovske obrambe za trgovino, navajal vzroke, ki silijo trgovca-detajlista, da zahteva za detajlno trgovanje postavnega varstva. Podal je pregled določb novega obrtnega reda, ocenil njih pomen ter dokazoval, v kakem oziru potrebuje obrtni red izpopolnitve. Zahteval je strogega izvajanja obrambnih zakonov, zakona v obrambo proti nepošteni konkurenci in modernega krošnjarskega zakona. Končno je utemeljil zahtevo trgovstva po lastnem zastopstvu — trgovskem svetu. (Odobravanje.)

Poročevalec je predlagal resolucijo, ki je bila z odobravanjem sprejeta:

I. vseslovenski trgovski shod spoznavajo potrebo dosledno izvedene stanovske obrambe za trgovski stan, se izreka za uvedbo sposobnostnega dokaza za vse stroke detajlne trgovine ter zahteva, da se obrambi nastavljenega trgovca in obrtnika služeči zakoni, kakor zakon o razprodajah in zakon o detajlnem potovanju izvajajo strogo in brez neumestne popustljivosti in da se brez odloga reformira obstoječi krošnjarski zakon, današnjim gospodarskim razmeram primerno.

Vseslovenski trgovski shod nadalje spoznava, da je za obrambo realnega kupčijskega poslovanja in za ohranitev dobrega imena naših tržišč nujno potreben zakon proti nelojalni konkurenci, in sicer v obliki, ki omogoča preganjanje nedostojnega kupčijskega poslovanja v katerikoli obliki.

Vseslovenski trgovski shod, preverjen o potrebi splošnega, avtoritativnega zastopstva celokupnega avstrijskega trgovstva, zahteva soglasno, da se ustanovi brez odloga trgovski svet kot stanovsko-strokovno zastopstvo trgovcev.

Zapisnikar g. Škerbine je prebral nato pismo »Narodne delavske organizacije« v Trstu, ki izvaja sledeče: V interesu vseh Slovencev je, da se slovenski živelj v Trstu okrepí. Eno najelementarnejših sredstev v to pa je, da se v tržških trgovinah nastavi čimprej čim največ slovenskih trgovskih kontoaristov.

(Dalje v prilogi.)

gospe Elvire, osorno dejal: »Sploh pa jaz nič ne morem za to. Tu je listek — pa z bogom.«

Komaj je bil občinski sluga zaprl vrata za seboj, je gospa Elvira planila z zofe in začela s podvojeno srditostjo vpiti na svojega moža.

»Ti si sam kriv, da nas vedno tako zalijo in ponižujejo. Ti si ne znaš pridobiti respekta, ti ne znaš tem preoblečenim kmetom v trgu imponirati, zato vsak s teboj pometa.«

»Pomiri se vendar, Elvira. Kdo ve, kaki vojaški vzroki so bili merodajni za to premembo.«

»Tu ni nič vojaških vzrokov. Za armado je vseeno in za manevre tudi, če stanuje general pri župniku ali pri nas. A s teboj lahko počno kar hočejo in zato so ti tudi zdaj storili to žaljenje. General v župnišću — pri nas pa sanitetni oddelek. To kriči do neba. A ti, samo ti si tega kriv. Ti bi lahko šel prodajat nogavice in krtačice za zobe — tak mož si.«

Zdaj pa je zasvirala godba tik pred hišo in Pavla je stekla na balkon.

»Živio fantje«, je zaklicala z balkona na vojaštvo in v vetru je zaplapolal modri robec, na katerem je bil naslikan generalRadecky na konju in s sabljo v roki. »Živio fantje, živci.«

In utrujeni in upehani vojaki so se kakor elektrizirani vzvračali, ko so čuli ta pozdrav in videli krasno dekle na balkonu. Oficirji so drug za drugim salutirali s sabljami, godba je veseleje svirala, vsi obrazi so se smejali in iz sto in sto grl je donel k balkonu veseli odzdrav: »Živela plavolaska«.

(Dalje prihodnjic.)

Naj bi se v ta namen trgovci vseh slovenskih dežel, ki imajo trgovsko zvezo s Trstom, posluževali vedno in izključno slovenskega jezika. Na ta način bi morali tržaški trgovci nameščiti v svojih pisarnah slovenske kontoariste. Naj se za to dopisovanje uvede živahna agitacija.

Nasvet je bil sprejet z navdušenjem, »Merkur« bo pa skrbel po svojih močeh, da se bo dejanski izvrševal.

Ker je bil dnevni red izčrpan, se je v imenu pripravljalnega odbora zahvalil njegov podpredsednik gosp. Lilleg vsem zborovalcem za požrtvovalnost in pazljivost pri vseh izvajanjih.

G. Andrej Gabršček iz Gorice je izrazil upanje, da I. vseslovenski trgovski shod obrodi lepe sadove, in da zasnove bodočnosti slovenskim trgovcem, slovenskim obrtnikom in vsemu slovenskemu narodu. Izreka najiskrenejšo zahvalo prirediteljem tega shoda, pripravljalnemu odboru, g. predsedovatelju, ki je tako spretno vodil vse zborovanje in gg. poročevalcem, ki so vsem navzočim govorili iz srca. (Odobravanje).

G. Lilleg je nato zaključil zborovanje ob 6. zvečer.

Čehi in njihova ministra.

Dunaj, 21. oktobra. V političnih krogih zanesljivo pričakujejo, da poda trgovinski minister dr. Foit že jutri demisijo. Minister dr. Pacak se bo formalno izjavil solidarnega s svojim ministrskim kolegom. Ako češki agrarci in klerikali ne bodo šli v opozicijo proti nagodbi, se izroči trgovinsko ministrstvo za vsak slučaj zopet kakemu Čehu. Demisija dr. Foita se po sedanjih dispozicijah sprejme, zato pa se dr. Pacakova demisija zavrne. Dr. Pacak baje prevzame trgovinsko ministrstvo, dočim pride na njegovo mesto za ministrskega vodja čeških agrarcev poslanec Prašek. Ako bi se pa dr. Pacak branil trgovskega ministrstva, pride v poštev posl. Fiedler. V tem slučaju bi trgovinsko ministrstvo za nekaj časa prevzel ministrski predsednik. O vsem tem se odloči v jutrišnji skupni seji čeških poslancev. V tej seji bo tudi poročal posl. dr. Kramář o svojih konferencah z ministrskim predsednikom.

Praga, 21. oktobra. Vodja čeških agrarcev posl. Prašek je izjavil, da ne sprejme ministrskega portfelja po ministru dr. Pacaku. Potemtakem se najbrže ne izvrši za sedaj nobena sprememba v ministrstvu. S tem se strinja tudi »Slav. Kor.«, ki piše, da bodo posvetovanja čeških poslancev trajala več dni. V prvi vrsti se bo razpravljalo o tem, kako stališče naj zavzame češka zveza napram ministrstvu. Kako se odloči ta zadeva, od tega je odvisna rešitev vseh drugih vprašanj. Potemtakem so prenašljene vse vesti o spremembah v ministrstvu in o tem, kateri poslanci dobe sedeže v ministrstvu.

Madžari o nagodbi.

Budimpešta, 21. oktobra. Iz neodvisne stranke je izstopilo pet poslancev, ker niso zadovoljni z nagodbo. Izmed izstopivših poslancev je posl. Hentaller pisal trgovinskemu ministru Kossuthu, ki je obenem predsednik neodvisne stranke ter utemeljeval svoj izstop. Ostro je kritikoval nagodbo, češ, da državno-pravne pridobitve nimajo za Ogrsko prav nikake vrednosti, ker Ogrska ne potrebuje papirnatih pridobitev, temveč dejanskih institucij. Nele da se ni dosegla gospodarska samostojnost, temveč se krog gospodarske skupnosti še razširil. Avstriji se je dovolilo vmešavati se v taka vprašanja, ki so jih mogli dosedaj Ogrci sami rešiti. Železniška zveza z Dalmacijo, proti kateri se je neodvisna stranka za Széllöve vlade odločno borila, se zgradi sedaj z ogrskim denarjem. Glede tarifov na železnice je baje nagodba Ogrsko naravnost izročila Avstriji. Tudi ustanovitev samostojne ogrske banke se je onemogočila za vse čase s pogojem, da morajo biti prispevki v zlatu. Poslanec Hentaller izjavlja h koncu svojega pisma, da takim potom ni mogoče uresničiti neodvisnosti Ogrske, zato se bo bojeval za načela neodvisne stranke, ako treba tudi proti predsedniku.

V prvi seji državnega zbora, ko se začne razpravljati o nagodbi, bo imel posl. baron Banffy zelo oster govor proti nagodbi ter baje obenem odloži mandat, češ, da ne mara biti član parlamenta, ki odobri tako nagodbo.

Iz Srbije.

Belgrad, 21. oktobra. Združena opozicija je izdala manifest na srbski narod, kjer se protestira proti odgoditvi skupščine kot kršenju ustave. Manifest obtožuje vladu, da je nepoštenim potom prišla do moči. Nadalje se očita, da je Srbija pod sedanjim vladom prišla v osamljen mednarodni položaj. Odgoditev skupščine je baje nevarnost za izredne politične dogodke na Srbskem.

V proračun za leto 1908. je vlada privzela postavila apanažo za prestolonaslednika Gjorgja, in sicer v znesku 360.000 frankov. Opozicionalci trdijo, da je to nagrada, ki jo je dovolila vlada kroni za odgovoritev skupščine.

V Nišu so zaprli podpolkovnika Kolića in stotnika Stojanovića. Brž se je raznesla vest, da se gre za častniško zaroto, ki je hotela pregnati kralja in prestolonaslednika ter proglasiti vojaško diktaturo. V resnici pa je vzrok pomejevanje polkovnega denarja.

Dogodki na Ruskem.

Varšava, 21. oktobra. Snoči so v tukajšnji trdnjavi obesili deset revolucionarjev in dva roparja.

Petrograd, 21. oktobra. Volitve volilnih mož za državno duma so se dosedaj izvršile v 51 gubernijah. Izmed izvoljenih jih pripada 2740 desnic, oktohistom in zmernim, 1553 kadetom in levici, 352 volilnih mož ne pripada nobeni stranki. Iz vsega je sklepati, da bo tretja duma zmerna, zato se odpravi slovesno s prestolnim govorom. Vlada predloži dumi zakonski načrt glede avtonomije za mesta na Rusko-Poljskem.

»Rječ« je prinesla statistiko, vsled katere so vojna sodišča v mesecu septembru po celi Rusiji obsodila 84 oseb na smrt, od katerih so jih 34 res usmrtili. Pri spopadih med revolucionarji, policijo in vojaštvom ter pri roparskih napadih je bilo v različnih ruskih mestih ubitih 207 oseb, med njimi 134 privatnikov in 73 uradnih oseb. Ranjenih je bilo pri teh spopadih 172 oseb. Vrednost poropane denarja znaša 500.000 rubljev. Oropanih je bilo 18 erarnih žganičarjev, 9 poštnih uradov in 6 vaških administracij. V 34 slučajih so našli zaloge bomb in orožja. Casopisom se je naložilo globe v znesku 14.860 rubljev.

Belgija brez kralja.

Pariz, 21. oktobra. Stari kralj Belgije je začel na svoje stare dni ljubezni noreti, da zanemari svoje vladarske posle. Dočim so doma nemiri, ker se vrše po celi deželi volitve v občinske zastope, ni do zadnjih dni nihče vedel, kje je kralj. Slučajno se je sedaj izvedelo, da živi kralj s svojo morganatično ženo baronico Vaughan blizu Pariza, ker je baronica porodila dečka.

Punt v Maroku.

Pariz, 21. oktobra. Dve francoski stotniji, ki sta reknogoscirali okoli Casablance, so napadli Marokance. Dva francoska vojaka sta obležala mrtva, sedem je ranjenih. Splošno se trdi, da so napadniki predstraže Muleja Hafida. Francozi se bodo za napad maščevali ter nastopili proti puntarjem brezobzirno.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. oktobra.

— Višek »Slovenčevega« lopovstva. »Jugoslovanski klub« je gospodov okrog »Slovenca« bodeč trn v peti samo radi tega, ker v njem ne jasni in ne oblači njegovo veličanstvo dr. Susteršič in ker je vsled tega klerikalni klub brez vsake moči in brez ugleda v parlamentu. Toda kdo je kriv, da sede v tem lepem klerikalnem klubu duševne ničle a la justificirani Gostinčar, Demšar, Pišek, Roškar itd., sami ljudje, pred katerimi pač živa duša ne more imeti ugleda, kamoli da bi jih kdo resno upošteval kot sposobne politike in kot upoštevane vredne politične faktorje? »Slovenec« in njegovi ljudje so sami povzročili in zakrivali, da so njihovi pristaši v parlamentu izolirani in osamljeni. A čim so to dosegli, so takoj uvideli, da so zagrešili veliko budalost, ker so s tem škodovali le sebi. A mesto da bi to svoje brezvestno dejanje kot možje priznali in se trkali na prsi kličoč »nostra maxima culpa«, stresajo v enomer, odkar so po svoji krivdi zašli v »splendidi isolation«, svojo onemoglo jezo na druge in porablja vsa sredstva, da bi razbili tisti klub, ki je nastal samo vsled njihove trmoglavosti in vsled njihove brezmejne strankarske strasti. Kaj so že vse poskusili, da bi zasejali seme razdora v »Jugoslovanski klub«! Najnizkotejše laži, podla obrekovanja, spletke in intrige vseh vrst so že porabili, ni ga poslanca v »Jugoslovanskem klubu«, ki bi ga ne bili po svoje na probatni katoliški način oblatili, misleč s tem doseči, da bodo s kolom in gnojnico primorali poslance, združene v »Zvezi južnih Slovanov«, da bodo uklonili tilnik pod igo gromovnika Susteršiča. Dasi se jim to doslej vkljub infernalnim lažem, vkljub premetenim spletkam ni posrečilo doseči, vendar še niso obupali, in baš sedaj menijo, da je prišel ugodni čas, ko bi se morda dalo z lažjo in spletkami zabiti klin razdora v omraženi »Jugoslovanski klub«. Včerajšnji »Slovenec« je začel kampanjo s kopo najpodlejših

laži. Izmisli si je kar tri brzjavke. V prvi pravi, da je v petek stopil ministrski predsednik baron Beck k dr. Ploju in mu dejal, da je vsled ne-taktnosti Hribarjeve in tovarišev belokranjska železnica v nevarnosti; v drugi »brzjavki« piše, da je v »Jugoslovanski zvezi« skrajno ogorčenje proti Hribarju in drugovom, ki so šli v Pešto sebe in klub blamirati in da klub ni nikdar sklenil, odposlati svoje zastopnike v Pešto; v tretji »brzjavki« pa zatrjuje, da je položaj v »Jugoslovanski zvezi« skrajno kritičen. Informirali smo se na pristojnem mestu o teh »Slovenčevih« vesteh in izvedeli, da so od kraja do konca zlagane! Sicer pa ni treba tega niti uglasiti, saj »Slovenčeve« vesti že same na sebi dovolj jasno kažejo pečat laži. Ne radi »Slovenca« in njegove propalije, ki maše predale škofovega lista z izbruhi degeneriranih in perverzih svojih možganov, marveč zaradi pošteno slovenske javnosti, ki naj spozna vso brezmejno informost in lažljivost škofovih kulijev okrog »Slovenca«, konstatujemo: 1. Da je »Jugoslovanska zveza« v posebni seji oficijalno sklenila odposlati delegacijo v Pešto v poset k hrv. delegaciji in da je bil ta sklep koj nato redigovan v klubu samem; 2. da je že z ozirom na to dejstvo zlagana trditev, da vlada v »Jugoslov. zvezi« skrajno ogorčenje proti Hribarju in drugovom, ki so šli v Pešto; 3. da je podla laž, da bi se bil baron Beck nasproti dr. Ploju izrazil, »da je radi Hribarjeve netaktnosti v nevarnosti belokranjska železnica« in 4. da je od kraja do konca zlagana na lažljivih premisah zgrajena »Slovenčeva« vest, »da je položaj v »Jugoslovanski zvezi« skrajno kritičen.« — Ne pride nam na misel, da bi še nadalje polemizovali v tej zadevi s »Slovenčevimi« kreaturami, katerih orožje je edino laž in podlo obrekovanje, to pa poudarjamo, da se bo tako orožje kmalu skrhalo in da bo nemara preje, kakor si kdo misli, prišel čas, ko se bo na Slovenskem vse, kar čuti pošteno, z gnusom in studom odvrnilo od ljudi, katerih edino in glavno načelo je z lažjo in obrekovanjem zastupljati našo javnost in z nepoštenim, dostojnih ljudi nevrednim rovarjenjem trovati slovensko politiko!

— »Slovenija«, oficijalno glasilo eksekutivnega odbora, je izšla v prvi številki. Oblika je dična, obseg pa mičen. Samo ob sebi je umevno, da list, ki je oficijalno glasilo naše stranke, v ničnem ne more zatajiti programa, zategadelj je bilo pričakovati, da bo »Slovenec« po »Sloveniji« s tisto strastjo udrihal, kakor je do sedaj udrihal po »Slovenskem Narodu«. Tako po prvi številki se je to zgodilo. In sicer radi jako kočljivega vprašanja o nezmotljivosti rimskega papeža. »Slovenija«, dasi ta preporna točka niti v strankinem programu ne stoji, o nji ni mogla tako pisati, kakor bi bilo všeč našemu »Slovencu«. Ta torej kriči, in razteza usta, ter roti pred vsem dalmatinske državne poslance! Stara pesem! In ta se bo od sedaj neprestano pela, kar je bilo od vsega pričetka pričakovati. Morda se prav kmalo izkaže, da so bili pomisleki nekaterih proti oficijalnemu glasilu stranke opravičeni, ker bo obilo slučajev, da je dosti bolje, če padejo burkije »Slovenca« našemu listu po grbi, nego pa oficijalnemu glasilu eksekutivnega odbora narodno-napredne stranke. Zategadelj naš list ni nikdar hotel postati tako oficijalno glasilo!

— Klerikalci na Jesenicah bi radi imeli zase posebne zakone, katerih pa ni. Ker se referent v občinskih zadevah v deželnem odboru na take neobstoječe zakone ne more ozirati, ga »Slovenec« napada. Na Jesenicah je razveljavilo upravno sodišče volitve v prvem razredu; zategadelj je bilo volitev na novo razpisati. Do tedaj, dokler se ni po ti volitvi občinski svet z nova ustanovil, bil je prejšnji župan legalni zastopnik občine. Okrajno glavarstvo pa ga je takorekoč prisililo, da je odločil svoj posel, ter je deželni vladi nasvetovalo, da naj mesto dr. Kogejja imenuje posebnega komisarja. Da je okrajno glavarstvo izvolilo Luckmanna, temu se ne čudimo. Ker pa je po § 99. občinskega reda tak komisar le takrat mogoč, če je deželna vlada razpustila občinski svet, se deželni odbor ni mogel ogreti za Luckmannov komisariat, kar je provzročilo veliko zamero pri »Slovencu«. Gospodje bodo morali pač skrbeti, da izidejo drugi zakoni, če drugače z mladim Luckmannom v politični zakon stopiti ne morejo! Deželni odbor pa se ima ravnati po veljavnih zakonih, a ne po željah gospodov Zabukovec in Luckmann.

— Primanjkljaj v »Ljudski kuhinji«. Po Ljubljani se širijo govoriče, da je v tem zavodu zgignilo 7000 kron, in da nihče ne ve, kam. Koliko je resnice na tem ne vemo, ali prav mogoče je, da se v tem penzionatu za gospo Kosovo prej ali slej izkaže, da račun niso v redu. Dokler bo pred-

sednik Schwarz v deželi, se ti gospodi ni treba nič bati, in potice se bodo tudi v bodoče pekle za Kosovo in njeno kompanijo! Da pa bomo doživeli še žalosten konec, o tem smo prepričani. Torej čakajmo!

— Deželni predsednik Schwarz in trgovski shod. Na vseslovenskem trgovskem shodu v nedeljo je deželno vlado zastopal dež. vladni svetnik dr. Kulavice, ki je v svojem pozdravnem govoru naglašal, da deželni predsednik Schwarz »obžaluje«, da je »zadržan« osebnostno priti na shod. Iz Kulavicevih besedi je seveda vsakdo sklepal, da deželni predsednik ni prišel na shod, ker je bil zadržan v nučnih uradnih poslih. Kakšni so ti »nujni, neodložljivi« uradni posli, se lahko sprevdi, ako povemo, da se je prevzvišeni gospod deželni predsednik Božidar Schwarz v nedeljo ob polenajstih dopoldne, torej ob času, ko se je vršil shod, brezskrbno sprehajal po »Zvezdi« in se na to tudi, kakor se poštenemu kristjanu spodobi, udeležil maše pri nuna. To je bil torej nujni in neodložljivi uradni posel g. Schwarz v nedeljo! Čemu ni njegov zastopnik na shodu naravnost povedal, da se prevzvišeni gospod deželni predsednik ne morejo udeležiti zborovanja, ker so baš v istem času morali iti k presveti maši k nunam? To bi bilo na mestu, bi vsaj širša javnost izvedela, kakšni časi se nam napovedujejo v naši lepi deželi kranjski.

— Gospod Avguštin Jenko, pek v Ljubljani, leži našemu »Slovencu« posebno v želodcu. In to od tedaj, kar je ponesrečeni dr. Robida vstopil v redakcijo tega lista. Ta pobožni brezvevec je staknil v neki zemlji »krmnatelje od muhe« ter mislil, da bo g. Jenko radi tega obešen. In čemu vse to? Ker je gospod Jenko v pravdi dr. Robide proti deželi Kranjski kot po sodišču zaslišani strokovnjak pod svojo prisego izpovedal, da ima kruh, kateri ostaja bolnikom na Studencu, gotovo vrednost. In tako bi bil brez dvojbe izpovedal vsak zvedenec! Vzlic temu pa je nastala velika jeza dr. Robide, ki se sedaj maščuje po svoji fini in okusni navadi v predalih »Slovenca« nad Jenkom, ki je zašel v omenjeno pravdo kakor Ponej v vero! Za res značilno!

— Posnenamja vredno. Posojilnica za Višnjo goro in okolice je sklenila, da bo de mekmetovalce občin Višnja gora, Deden dol, Draga, Krška vas, Zalina, Polica in Leskovec razdelila več umetnih gnojil za poskušnjo proti temu, da se dotičnik zavže, gotovo travniško parcelo na tri dele razdeliti, da prvi del pognoji z umetnimi gnojili, tretji del z domačim gnojem, drugega pa čisto nič. Kmet, ki je dobil podporo, je zavezan, pridelke pri obeh košnjah na vsakem delu posebej otehtati, uspeh pa naznaniti posojilnici. Ker se hoče tem potom korist umetnega gnojenja ljudstvu ad oculos izkazati, je deželni odbor ta poskus podprl z 250 kronami, katere se izplačajo iz deželno-kulturnega zaklada.

— Šramba smodnika se ne preloži z Ljubljanskega polja, ker je tako odločilo vojno ministrstvo, češ, da v tem pogledu ne more s kakim zahtevkom stopiti pred delegacijo.

— Škof Anton Bonaventura v stiski. Kakor je znano, je škof Anton Bonaventura odpuštil iz službe svojega oskrbnika gornjegraške graščine Dicoento. No, bivši škofov oskrbnik se neče ravnodušno vdati v svojo usodo, marveč vložil, kakor smo izvedeli, proti škofu tožbo, s katero bo spravil na dan razne čudne manipulacije in manevre, s katerimi si je škof znal dobiti dovoljenje, da je smel popolnoma devastirati svoje gozdove proti določbam gozdnega zakona. Pravijo, da so s to zadevo zelo kompromitirani razni višji uradniki v Gradcu in na Dunaju. Takisto se tudi namiguje, da grozi škofu tudi nevaren konflikt z davčno oblastjo. Koliko je na tej stvari resnice, se da težko kontrolirati, toliko pa je gotovo, da se škof nahaja v silni stiski in da se je peljal pred kratkim na Dunaj iskat pomoči. Vso zadevo bomo pazno zasledovali in poročali o njenem razvoju. Kakor stvar sedaj stoji, bo škof težko preprečil, da bi ne prišla njegova graščina v Gornjem gradu pod sekvestro — seveda ako ne posežejo vmes kakšne tajne sile in ako ne bo tudi v tem slučaju igrala glavne vloge korupcija!

— Podjetje Kleinmayr & Bamberg — akcijska družba? Pod tem naslovom priobčuje včerajšnji »Slovenec«, da namerava g. Bamberg neki akcijski družbi prodati svoja podjetja za pet milijonov kron. To je tisti »Slovenec«, ki v isti številki trdi, da ima povsod izvrstne informatorje. Kakšni so ti informatorji, mi povemo, da se je dotična akcijska družba ustanovila v »Štefanovi kleti« v Dalmatinovi ulici št. 2, kjer se je svoječasno tudi napravila pogodba za novega gostilničarja v hotelu »Union.« Slednji pa o tej pogodbi prav tako ni hotel nič vedeti, kakor g. Bamberg o akcijski družbi. Lastnik »Štefanove

kleti« pa najbrže pred svojo firmo ne bo zapisal — informacijski biro »Slovenca«.

— Flasko socialistov v Pulju. Že oni dan, ko se je ustanovila Narodna delavska organizacija v Pulju, napovedali so socialisti velikanski meeting na trgu Verdi sredi mesta. Reklama za shod je bila velikanska; posebno novoustanovljeni puljski odsek jugoslovanskih socialistov je moral slaviti svoj prvi nastop. »Laboratore« je podžigal na vse načine zastopnike »v kali umrle« N. D. O., naj pridejo zagovarjat se pred socialisti. In zares so prišli. Pa še kako! Izvoljen je bil predsednikom socialističnega meetinga nič manj, nego sam odbornik N. D. O., g. Lacko Križ. Socialisti in iredentovci so se kar penili od jeze in sramote. Protestirali so proti izvolitvi, no, vladni zastopnik je razsodil, da da je bila večina za Lacko Križa. On je mirno stopil na tribuno in enostavno razpustil shod. Socialisti so od jeze in sramote kar zbežali. Današnji »Laboratore« je v veliki zadregi in pove, da na res, da je bila večina na hrvaški strani. Kdor ne verjame, plača tolar. Ravno socialisti da bi se dali meni nič tebi nič razpustiti od malega manipula — kakor pravi »Laboratore«.

— Profesorske vesti. Na višji deklški šoli v Ljubljani bosta v tekočem šolskem letu še poučevala profesorja na II. dr. gimnaziji šolski svetnik g. dr. Ivan Bezjak in g. Josip Wester.

— Imenovanje. Kaznilnični pristav moške kaznilnice v Kopru Julij Fischer je imenovan za kontrolorja tega zavoda.

— Notarski izpit je napravil v Trstu pisatelj dr. Ivo Šorli.

— Šolske vesti. Dosedanja supletinja v Semiču gđ. Kornelija Koncilija je imenovana za provizorico učiteljico v Suhorju. Učiteljica gđ. Franja Verne je zaradi bolezni dobila dopust in pride na njeno mesto na deklško šolo v Kamniku kot supletinja absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Angela Kenda. Provizorici učitelj v šolski vodja v Branskem Kalu g. Ivan Bajda je v enaki lastnosti premeščen v Dobovec. Dosedanja supletinja v Dobovu gđ. Gabrijea Dremelj je pa premeščena kot taka v Branski Kal.

— Iz gledališke pisarne. Neco (nepar) se uprizori prvič Schönthan-Kadelburgova štiridejanska burka »Dva srečna dneva«, v kateri nastopi g. Anton Verovšek kot gost. Glavne vloge so v rokah dam: Danilove, Borštnikove, Dragutinovičeve in Kreisove ter gospodov: Verovška, Danila, Haasena, Nučiča in Bukšeka. Nastopi vse dramsko osebje.

— »Družba sv. Cirila in Metoda« razpošilja slovenskim občinam in denarnim zavodom to-le okrožnico: »Slavni odbor! »Družba sv. Cirila in Metoda« si je postavila nalogo, povsod, kjerkoli je slovenska mladina v nevarnosti, da bi se potujčila, zlasti ob naših mejah, ustanovljati šole in otroške vrtove, kjer se naš naraščaj vzgaja in poučuje v slovenskem duhu. Vsak blagomislec Slovenec, komur je količjak mar, da se ohrani naš narod tamkaj, koder je naseljen od pamti-veka, bode na vso moč pospeševal vzvišene namene »Družbe sv. Cirila in Metoda«, in jo dejanski podpiral. Ker so stroški za njene šolske zavode — sedaj jih vzdržuje 19, podpira 3 — ogromni in naraščajo od meseca do meseca, zato vabi »Družba sv. Cirila in Metoda« v kolo svojih podpirateljev ne le posameznike, nego tudi razne korporacije: slovenske občinske zastope in narodne denarne zavode. Obrača se z iskreno prošnjo za kakršnokoli denarno podporo do Vas, želeč, da bi se veledušno spomnili naše slovenske dece, ki ji preti nevarnost potujdenja. Podpisano vodstvo prosi prevljudno, da blagovolite, sestavljate proračun, oziroma določite razdelitev podpor za bodoče leto, določiti kak dar v prid prepo-trebni »Družbi sv. Cirila in Metoda« in da izvolite označevati svoje uradne dopise z družbenim kolkom, ki se naroča v pisarni »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani. Leta 1905 je slavil nemški »Schulverein« 25letnico svojega delovanja in ob tisti priliki so mu priskočile z znatnimi podporami na pomoč ne le nemške občine, marveč tudi take, katerih zastopi so vsled voline geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov. Učimo se tudi mi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne.« Vodstvo »Družba sv. Cirila in Metoda«.

— Mohorjani za družbo sv. Cirila in Metoda. Knjige Mohorjeve družbe so prišle. Prosimo vse Mohorjane, da darujejo za našo šolsko družbo majhen dar! Vsak krajcar je dobrodošel za reševanje slovenske mladine v narodno izpostavljenih krajih.

— Fran Ondričkov koncert v Ljubljani. V nedeljo, dne 27. oktobra, ob polu 8. uri zvečer nastopi

slavni umetnik na violino o. kr. komorni virtuos in častni član „Glasbene Matice“ gosp. Fran Ondriček v veliki dvorani hotela „Union“ v koncertu, ki ga priredi „Glasbena Matica“. Hvaliti Ondrička, ki ne slavi samo po vsej Evropi, čigar ime se proslavlja tudi onkraj oceana in sploh po celim muzikalnem svetu — njega hvaliti in za njega reklamo delati bilo bi odveč. Slišati bi ga moral vsak, komur je le prilika dana. Tako priliko imelo bo slavno občinstvo v nedeljo. Koncert bo nudil muzikalni užitek v najvišjem pomenu besede. Udeležniki pa bodo s svojim prihodom obenem tudi podpirali hvalevredno in poštovno prizadevanje „Glasbene Matice“, kateri je na tem, da poda Ljubljancem in drugim priliko občudovati velikega umetnika, ki ne proslavlja širom sveta samo svojega imena, ampak tudi svojo domovino, bratski nam češki narod in vse Slovanstvo! Pri koncertu bo sodeloval tudi klavirski virtuos gospod Josip Faměra. Za Ljubljano je sestavil g. Ondriček povsem nov program. Na sporedu so samo take skladbe, katerih pri nas še nikdar ni igral.

Prvi zabavni večer „Narodne čitalnice“ v Ljubljani je uspel nad vse pričakovanje izborni. Program se je razvil z elegantnim nastopom našega opernega tenorista gospoda Jastrzebskega, ki je pel spremljan po znanem mlademu umetniku gosp. Niku Štritufoju z najlepšim uspehom. Ugajala je med drugim zlasti pretresljiva arija iz opere „Glumaci“. Za njimi je z večkratnimi humorističnimi nastopi zabaval občinstvo g. Fran pl. Sladovič. Večina njegovih točk, katere morejo proizvajati le vrlo izvirni umetniki po velikomestnih varietejah, je bila za Ljubljance pristna noviteta. Gromek smeh je vzbujal najbolj cikliks kupletov, ki jih je pel pevec v kajkavskem dialektu kot Peter Komarec, pravi umetniški užitek so pa nudili zvoki njegovih raznovrstnih po večini neznanih instrumentov, na katere je sviral z originalnimi komičnimi gestami. Poslednja točka programa je bil ples, ki je trajal do ranih jutranjih ur ob sviranju ljubljanskega seksteta na lok. — Želeti bi bilo, da bi se zabavni večeri čitalnični znova oživili. Zadnja leta so bili nekoliko mrtvi. Ker se sedanji odbor trudi, da izbere tem večerom čim najsmrečnejši spored, sme občinstvo računati vselej na izborni nepriljeno zabavo, kakršna je bila baš v soboto.

Poročilo se je g. mag. pharm. Ernst Koželj z gđ. Ano Turkovo iz Višnje gore. Čestitamo!

Izrečani porotniki pri tukajšnjem dežel. sodišču za IV. in zadnje porotniško zasedanje v tekočem letu, ki se prične dne 25. novembra t. l. Glavni porotniki: Bahovec Josip, molar in posestnik v Ljubljani; Bizjan Mihael, posestnik v Spod. Siskih; Burja Ivan, posestnik v Bohinjski Beli; Daks Ivan, gostilničar in posestnik, Dolenc Ludovik, disponent, oba v Ljubljani; Dolžan Franc, posestnik v Radovljici; Domladič Josip, trgovec in posestnik v Il. Bistrici; Ferjančič Alojzij, posestnik na Slapu; Globočnik Anton, veleposestnik v Železnikih; Golob Franjo, trgovec v Ljubljani; Hainrihar Franjo, trgovec na Trati; Janša Jernej, posestnik v Ljubljani; Janša Ivan, gostilničar in posestnik na Dovjem; Kavčič Franjo, želez. sprevodnik v p. in posestnik, Kosak Jožef, mesar in posestnik oba v Ljubljani; Kravanja Anton, trgovec in posestnik v Cerknici; Kregar Ivan, prodajalec mesa in posestnik, Krisper Ivan, trgovec in posestnik, Kumše Anton, zasebnik vsi v Ljubljani; Kunčič Franjo, izdelovalec sodavice in posestnik v Lescah; Sajovic Franjo, gostilničar in Gradcu pri Litiji; Lenarčič Matija, gostilničar v Logu pri Ljubljani; Linniger Ivan, agent in posestnik v Ljubljani; Mally Lampret, trgovec v Izlakah; Meden Jakob, trgovec in posestnik v Begunjah; Mešek Josip, gostilničar in posestnik v Litiji; Oblak Franjo, posestnik, Pleiweis Josip, posestnik, Poklukar Josip lastnik tiskarne, Predovič Elije trg. in pos. v Ljubljani in Seber Maks, tiskar, knjigovez in posestnik v Postojni; Sicherl Franjo, trgovec in posestnik v Zalogu; Strcelba Josip, posestnik v Ljubljani; Sušnik Franc, gostilničar v Škofji Loki; Valenčič Ivan, posestnik v Trnovem; Weibl Josip, ključavničar v Ljubljani. Nadomestniki: Beber Franjo, tovar. poslovođa in posestnik, Čebular Alojzij, posestnik, Leben Franjo, mesar, Molč Franjo pek in posestnik, Pezdri Matija usnar in posestnik, Pirc Peter pek, Podržaj Josip branjevec in posestnik, Stritar Ivan trgovec in Zupan Melhior posestnik, vsi v Ljubljani.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani je končala dne 30. sept. svoje peto poslovno leto. Izkazuje

prav lep napredek. Zvarila je namreč v tem letu hl 30.428.58 (lansko leto hl 24.090.65) in prodala hl 27.426.80 (lani hl 21.328.66), torej letos več za hl 6098.14. To je tem večji uspeh, ker je cela vrsta velikih pivovaren v prodaji nazadovale, in nam ta napredek prav jasno kaže priljubljenost tega izdelka.

Umrli je v ljubljanski bolnišnici dne 19. t. m. nanaglomala gosp. Ivan Trtin, železniški uslužbenec v Medvadah. Pripeljali so ga danes v rojstno vas v Medvode in ga pokopali na pokopališču v Preski. Ne žalujejo po njem samo njegovi roditelji in stanovski tovariši, marveč vsi Medvodčani in okoličani, ker jim je kot izvrsten godec s svojo umetnostjo pripravil mnogo veselih ur. Imel je šele 25 let.

Strelna ubila vola. V Repčah pri Trebnjem je ubila strelna 400 K vrednega vola posestnika Kukenbergerja.

Vinski semenj v Krškem. Gospode vinske trgovce, gostilničarje in druge cenj. kupce opozarjamo še enkrat na ta v četrtek ob 10. uri dopoldne na Gregoričevem vrtu v Krškem vršči se javni vinski semenj. Prosi se obile udeležbe, da postane živahna vinska kupčija, ker vse čaka na ta semenj, da se določi cena letošnjemu dolenskem in spodajstajerskemu vinu. Mošči so letos že precej čisti, ker so naglo in dobro pokopeli, vsled česar se sedaj dobro kušajo. Sedaj je ugodni čas za kupčijo, ker se nakupljeno mošt lahko še pred Martinom spravi v mesta, s čimer se mnogo na dachu prihrani. Pričakujemo veliko kupcev iz vseh kranjskih nevinorodnih krajev, zlasti iz Ljubljane in Gorenjske, da bodo vendar enkrat vsi gostilničarji točili dobro, nepokvarjeno in pristno dolensko kapljico. — Komur gre tesno s časom, lahko opravi vse v enem dnevu, če gre iz Ljubljane z vlakom ob 7. uri 15 min. jutraj ter se vrne iz Krškega ob 3. uri 10 minut popoldne. Ob ta vlaka imata takojšnjo zvezo v Zidanem mostu, tako da se pride v Krško ob 10. uri dopoldne, v Ljubljano pa ob polu 6. uri popoldne.

Umrli v Žužemberku dijak VI. gimn. razreda Gabriel Cerk. N. v m. p.

Strelna udarila v dva orožnika. Ko sta v četrtek orožniški postaje vodja Ivan Sevnik in orožnik Alojzij Steklasa vedrila pod nekim drevesom med Brstom in Gradiščem pri Logatcu, udarila je strelna v drevo in vanja. Ob ta dobila hude poškodbe in so zlasti Sevnikove smrtonosne.

Ogenj. V Idrijskem Marofu je pogorela hiša zidarskega mojstra Matveža Murveca. Škode je 2400 K.

Strelni in kegljaški klub v Hrastniku je izplačal voditelju Ciril Metodovega vrtca 50 K, katere vsota se porabi za obdarovanje otrok meseca decembra. — Za nakup učil za 2. vrtec je dala „Narodna čitalnica“ v Hrastniku 10 K, odborniki po eno krono.

Prijatelji šole. Iz Dobrne pri Celju se nam poroča dne 20. oktobra t. l.: Krajni šolski svet na Dobrni je na predlog tamošnjega župnika Kukičiča sklenil, zemljišče, na katerem se že leta nahaja šolski vrt, in ki se je v ta namen svojočasno s pripomočjo samega cesarja kupil, prodati posojilnici, da si tu postavi svoj dom! Seve niso kar nič povprašali šolske nadrejene jim oblasti, kaj ona k temu poreče. Župnik in poslušna njega garda so sami — oblast. Videti hočemo, kako opravijo. Ni še dolgo tega, kar sta župnik Kukičič in njegov bojeviti oproda, kaplan Schreiner, radi razžaljenja časti bila sodnijsko obsojena v znatno denarno globo ter v kazen spravila več svojih kimavcev. To je tisto blagodejno delo naših duhovnih „ljudskih“ voditeljev! Le nadaljivo razdirajoče svoje delo, posledice ne izostanejo.

Ornig noče več županovati Ptuj ter je zopetno izvolitev odklonil. Tudi podžupan Steudte je odložil svoje mesto, a bo najbrže izvoljen za župana.

Nesreča v rudokopu v Pečovniku pri Celju je rudar A. Kranj tako neprevidno ravnal z dinamitno kapico, da se mu je vžgala in raztrgala vse prste leve roke. Hudo je poškodovan tudi po obrazu in vratu.

Nesreča pri delu. V Lappovem premogokopu v Škalah pri Velenju sta delala rudarja Ramšak in Rebernik, kar se je utrgala plast rude nad njima in usmrtila Rebernika, Ramšak je pa dobil le nekoliko poškodb.

Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu ima svoj V. redni občni zbor dne 26. oktobra t. l. ob 8. zvečer v društvenih prostorih s temle sporedom: 1.) Čitanje zapisnika, 2.) poročilo odborov, 3.) poročilo uprave, 4.) poročilo revizorjev, 5. slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

V Kalu na Gorickem so imeli 17. t. m. popoldne strašno točo, kakršne nihče ne pamti. Bila je sploh orehove debelosti, vmes pa je padala

debela kakor kokoške jajce. Vola, ki se je pasel na pašniku, je treščilo debelo ledeno zrno s takšno močjo, da mu je naredilo precejšno krvavo rano. Uničeni sta repa in zelje. Ker je šla z vetrom, pobila je mnogo šip po oknih. Posebne druge škode ni naredila, ker so bili glavni poljski pridelki že spravljani pod streho.

Streho je odnesel vihar posestniku Humarju na Banjšicah na Gorickem. Škode je 2000 K.

Finančni ravnatelj v Trstu umrl. V nedeljo je umrl v Trstu finančni ravnatelj pl. Oton Zimmermann po dolgi bolezni. Tragično je, da je ravno uro pred smrtjo dobil obvestilo, da ga je cesar imenoval finančnim predsednikom.

Umrli je na Opčinah v Trstu gospa Ema Goriup roj. Daneu, soproga deželnega poslanca Ivana Goriupa.

Nesrečen sunek. Pri 50letni Ani Pajoli v Trstu je bil na stanovanju delavec Karel Vingarek in njegova ljubica. Eno preteklih noči se je pa skregal in ko je gospodarica prišla na prag njune sobe, jo je Vingarek z nogo sunil v spodnji del telesa, da je padla vznak in bila na mestu mrtva. Vingarka so aretirali.

Deželno razstavo v Kopru priredi trgovsko in obrtno društvo prihodnje poletje.

Dalmatinske vine je znatno poskočilo v ceni. Belo je po 42 do 45, črno 36 do 40 K hl. Pričakovati je še višjih cen.

Društvo svobodomislernih slovenskih akademikov „Sava“ na Dunaju naznanja, da bo prvi redni občni zbor 26. t. m. v prostorih Krautstolove restavracije, I. Universitätsstrasse 9 ob 7. zvečer s temle sporedom: 1. Čitanje zapisnika, 2. poročilo odborov, 3. glavno poročilo odborov, 4. poročilo preglednikov, 5. poročilo legitim. odseka, 6. sprejemanje novih članov, 7. volitve, 8. slučajnosti. Svobodomislerni slovenski gostje dobrodošli!

Slovensko akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju si je na svojem I. rednem občnem zboru izvolilo za zimski tečaj ta-le odbor: Predsednik: phil. Josip Berce, podpredsednik: cand. iur. Ivan Debenjak, tajnik: stud. iur. Radovan Krivic, blagajnik: cand. iur. Juri Jan, knjižničar: stud. iur. Gašo Stojkovič, arhivar: stud. med. Ernest Vidic, gospodar: cand. agr. Albert Vedernjak, namestnik: stud. med. Božidar Küssel in stud. med. Zalokar, pregledniki: phil. Fr. Mravljak, phil. Fr. Kadunc in cand. iur. Al. Hočvar.

Mednarodna panorama pod Tranco nas vodi ta teden iz Neapolja do Balearskih otokov; nenavadno zanimiva in poučna serija. Prihodnji teden pride na vrsto Mehiko.

V panorami kosmorami na Dvorskem trgu pod „Narodno kavarno“ vidimo ta teden prekrasen Pariz. Veličastne palače, cvetoči obširni vrtovi, razni vodometi itd. gotovo privabijo obilno obiskovalcev v ta umetniški zavod, čegar uprav ta serija je vredna tega priporočila.

Samomor. Obesil se je danes g. Schuster ml., sin trgovke; menda se mu je omražil um.

Madridski sleparji so s svojimi vabljenimi pismi, v katerih obljubljajo kar po 800.000 K preplavili Ljubljano. Seveda so taka pisma dobivali le premožnejši sloji. Ker je stvar že splošno znana, je ne bomo natančno opisovali in s tem opozarjali občinstva na nevarnost. Kdor ima pa kaj preveč in je kljub že premnogim svarilom ostal le trdoglav, pa naj se jim vsede na lim in odpelje v Madrid, kjer mu bodo premeteni španski sleparji že olajšali možnosti.

Nasledki steklega psa. Pred kakimi tremi leti je stekel pes ugriznil nekega Kaplo. Ko so se mu sedaj pojavili znaki stekline, so ga oddali v deželno bolnišnico na opazovalni oddelke, kjer je ugriznil nekega strežaja. Za Kaplo najbrže ne bode nobene več pomoči, strežaj bodo pa morali oddati v Pasteurjev zavod na Dunaju.

Škesan tat. V nedeljo se je pri tukajšnji policiji sam zgasil 18letni krojaški pomočnik Jaroslav Tichy in izpovedal, da je pred kakimi 14 dnevi ukradel svojemu mojstru Jožefu Veku v Chlumcu na Češkem 120 K denarja in odšel z njimi v svet. Ko je pa sedaj denar porabil in bil brez vseh sredstev, se je sam javil, da bo imel preje čisto vest. Poštanka-koviča so oddali deželnemu sodišču.

Nepošten popotnik. Dne 18. t. m. je v Zgornji Planini nek popotni obrtni pomočnik naletel na dinarja Franca Podgornika kateri je bil precej v „rožah“ in ga spremil domov. Za to delo si je popotnik v Podgornikovem žepu sam poiskal nagrado — izpjal mu je namreč srebrno uro z verižico, potem pa naglo zapustil Planino.

Delavske gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 178 Hrvatov, 72 Bolgarov,

40 Ogrov in 60 Slovencev. V Heb je šlo do 170 Macedoncev in 43 Hrvatov, v Inomost pa 45 Hrvatov in 30 Macedoncev.

Zamenjana pelerina. Dotični gospod, ki je v nedeljo jutraj v kavarni „Evropi“ mesto svoje vzel drugo pelerino iste barve, se prosi, da jo odda v imenovani kavarni, kjer se mu izroči njegova pelerina.

Ljubljanski sekstet se priporoča p. t. društvom, restavratem, gostilničarjem itd. za prireditve koncertov in plesov. Posebno uporaben je pri malih koncertih, ker svira zares izborne koncertne komade.

Danes zvečer v kavarni „Prešeren“ tamburaški koncert.

Corrigendum. V razglasu dež. odbora kranjskega, priobčenem včeraj, naj se čita pravilno, da je dež. obor podaljšal dobo za izvršitev ceste k postaji nad Verdrom do 1. avgusta (in ne 1. oktobra) 1908.

Jugoslovanske vesti. — Bosanski jezik vendar odpravljen. Deželna vlada za Bosno in Hercegovino je izdala naredbo, da se mora dosedanja označba bosanski jezik popolnoma opustiti, vpeljati pa v vsem uradnem in oficijalnem poslovanju le označbo srbsko-hrvaški jezik.

— Mandat je odložil grof Rudolf Norman, gradščak v Valpovu, ki ga je lani koalicija kot virilista poslala v ogrski državni zbor. Baje ni več zadovoljen s politiko hrvaško-srbske koalicije ter hoče rajši zavzeti zopet svoj sedež v magnatski zbornici.

— Protestantje v Slavoniji zahtevajo ločitve od Ogrske in ustanovitve samostojne hrvaške protestantske deželne cerkve.

— Smrt srbskega pesnika. V četrtek je v Belgradu umrl mladi, a velenadarjeni srbski pesnik Dušan Simić, suplent na III. gimnaziji. Najboljši njegovi umotvori so pesmi „Dubrovniku“, „Bosni“ in „Noč v Prizrenu“. Pokojnik je bil sotrudnik „Srb. književnega glasnika“ in „Politike“. Umrli je v najlepših letih, star je bil šele 29 let.

— Vsi črnogorski uradniki demisionirali. Srbski listi poročajo, da so vsi črnogorski državni uradniki skoro brez izjeme pristali opozicijske narodne stranke, ki jo hoče vlada na Cetinju na vsak način uničiti. Ker se s to vladno politiko uradniki ne strinjajo, so bili vsi demisionirali in izstopili iz službe, da s tem pokažejo, da obsojajo nasilno politiko reakcijskega ministrstva. Vlada na Cetinju je vsled tega ne pričakovanega koraka v veliki stiski.

*** Drobne novice.** Veliki vojvoda Toskanski, oče Wöflinga in gospe Toselli, je nevarno zbolel.

Čin pijanca. V Allandu pri Dunaju je posestnik Neuhäuser v pijanosti vrgel gorečo svetilko za svojo ženo. Svetilka se je razpočila, žena je utekla v goreči obleki, mož in štirje otroci pa so slišo vred zgoreli.

V vodo je padel španski kralj, ker se mu je prevrnil avtomobil pri pregledovanju preplavljenih pokrajin. Razen hladne kopeli nezgoda ni imela za kralja posledic.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Aretacija z ovirami. Dne 22. septembra t. l. je izmaknil Juri Mavrin, delavec v Idriji, svojemu tovarišu Janezu Bražetu iz njegove spalnice 70 K gotovine, telovnik, ovrtnik in kravato. S tem denarjem je poplaval v Sinkovčevi gostilni, nato pa začel razgrajati, da so ga morali odstraniti. Kričanje je nadaljeval na cesti, za kar ga je mimo idoč orožnik, ki pa ni bil v službi, posvaril. Mavrin se mu je odrezal, da postav ne pozna, ker ne ve, da mu nima ukazovati, če ni v službi. Psoval je orožnika in suval proti njemu, zato ga je orožnik aretoval. Sedaj pa je jel Mavrin z rokami in nogami biti okoli sebe, in tudi domača mestna redarja, ki sta orožniku prišla na pomoč, ga nista mogla ukrotiti. Ko so ga hoteli odvesti na stražnico, je prišlo več fantov, in ti so skušali obdolženca oprostiti. Zidar Andrej Bratkovič, rudar Janez Svetličič in Karel Paher so jeli proti orožniku in stražnikom nasilno nastopiti, šele došla orožniška patrulja je vse štiri obdolžence aretovala in jih s pomočjo prejšnjih privela na stražnico. Zlasti Bratkovič se je po aretaciji nasilno in sirovo obnašal; proklinjal je boga in Marijo in na stražnici se zaletel v stražnika. Vsi se zagovarjajo s polno pijanostjo, kar pa ni bilo resnično. Sodišče je obsodilo Mavrino na 8 mesecev, Bratkoviča na 4 mesece in Svetličiča na 2 mesece težke ječe. Manj krivega Paharja pa le na 5 dni s postom poostrenega zapora.

S puško streljal. Dne 29. avgusta t. l. je Anton Jakopič, posestnika sin na Kresnicah, se jezil na 16 let starega Martina Spunta, posestnika sina,

ker se je pri prenašanju nekega stroja tako nerodno vedel, da se je zlomil držaj. S tem odlomkom ga je tudi nekoliko po hrbtu udaril. To je pa Spunta, ki zaradi delomrznosti in potepanja že itak ni dobrem glasu, tako razkačilo, da mu je zagrozil rekoč: »Zdaj ga bom ustrelil, ali pa zaklal.« In res je prišel z doma s puško v roki in ustrelil z daljave 40 korakov proti Jakopiču in njegovim starišem. Zadet sicer ni bil nihče, pač pa je perje na drevesu, pod katerim so stali, prestreljeno. Obdolženec je trdil, da ni bila puška nabita z zrnom ter da je nalašč tako visoko meril in jih hotel le ostrašiti. Glavna priča Jakopič kot sorodnik obdolženec, se je odpovedal pričevanju, zato ga je sodišče zaradi prestopka po § 431. k. zak. in § 36. orož. postave obsodilo na 3 tedne zapora ter puško zaplenilo.

Telefonska in brzojavna poročila

Dunaj, 22. oktobra. Danes so zbrani v parlamentu skoro vsi češki poslanci, ki živahno razpravljajo o pojavivši se krizi. Danes dopoldne je imel »Češki klub«, ki ga tvorijo Mladočehi in Staročehi, dve uri trajajočo sejo, katere sta se udeležila tudi ministri dr. Fort in dr. Pacak. Po seji so imeli konferenco načelniki čeških klubov, popoldne pa so sklicani vsi češki poslanci na skupno posvetovanje. Sodi se, da bo se končno posrečilo krizo odgoditi do Božiča ali do novega leta in da bosta dotlej obdržala svoje portfelje oba češka ministra.

Dunaj, 22. oktobra. Vse vesti včerajšnjega »Slovenca«, tičeče se »Jugoslovanskega kluba« in krize, ki je baje nastala radi poseta njegovih članov v Pešti, so od kraja do konca zlobno zlagane. Vaš poročevalec se je informiral na kompetentnem mestu in izvedel, da vlada v klubu v vseh vprašanih popolno sporazumljenje in v vsakem oziru popolna solidarnost, da torej o kakikrizi ne more biti niti govora.

Dunaj, 22. oktobra. Cesarjevo zdravstveno stanje je po izjavi zdravnikov povoljno. Temperatura je normalna, kataralni pojavi neizpremenjeni, le kašelj muči bolnika. Cesar ni do polnoči skoro nič spal, vsled česar je danes precej izmučen in utrujen vstal.

Budimpešta, 22. oktobra. Danes je predložil dr. Wekerle, ki je obenem finančni minister, zbornici proračun za l. 1908., ki izkazuje samo 22.000 K prebitka.

Dunaj, 22. oktobra. Pri nekaterih članih klerikalnega »Slovenskega kluba« vlada velika nezadovoljnost s pisavo oficijalnega klubovega glasila »Slovenca«. Kakor se čuje, je prišlo že med posameznimi poslanci do ostrih kontroverz.

Dunaj, 22. oktobra. Dalmatinski deželni glavar in načelnik »Jugoslovanskega kluba«, dr. Ivčević, je na brzojavni poziv vlade prispel danes semkaj. Na njegovo vabilo se danes popoldne sestanejo hrvaški poslanci na važno posvetovanje.

Dunaj, 22. oktobra. V današnji seji poslanske zbornice bi moralo priti na dnevni red 1. čitanje nagodbene predloge. Ker pa je bilo vloženih 5 nujnih predlogov, so prišli ti v razpravo. Razprava o teh predlogih bo najbrže izpolnila vso današnjo sejo.

Dunaj 22. oktobra. Načelnik čeških agrarcev Prašek je napram baronu Becku kategorično izjavil, da na noben način ne sprejme portfelja trgovinskega ministra. Takisto je tudi dr. Pacak odločno odklonil, da bi začasnovo vodil posle tega ministrstva.

Dunaj 22. oktobra. Cesarjevo zdravstveno stanje se bistveno ni spremenilo. Mrzlica je nehala, ostal pa je suh kašelj, ki je cesarja mučil vso noč, vsled česar je imel zelo nemirno spanje.

Dunaj 22. oktobra. Demisija trgovinskega ministra dr. Josipa Forta je gotova stvar. Dr. Fort že pri prvem čitanju nagodbene predloge ne bo več minister.

Dunaj 22. oktobra. Skupni češki klub je zagotovljen. Načelniki posamičnih skupin so sprejeli klubov statut, ki obsega samo 4 točke.

Dunaj 22. oktobra. Poslanca vit. Vuković in Biankini sta imela danes dolgo konferenco z ministrskim predsednikom baronom Beckom.

Krško 22. oktobra. Na razna vprašanja javimo, da se vrši vinski semenj tu nepreklicno pojutrišnjem, v četrtek, ob 10. uri dopoldne. Cenjene kupce vlnudno vabimo na mnogobrojno udeležbo, ker dobrega vina bo v izobilju.

Slovenci in Slovenke! Ne zablite družbe sv. Cirila in Metoda!

3085

„The American Bioscop“

... Resljeva cesta štev. 3, na oglu Sv. Petra ceste...

Moderni KINEMATOGRAF

Senzacionalno!
Novo!
Velelegantno!

➡
➡

3085

Prva domača slovenska pivovarna G. AUER-jevih dedičev

Ustanovljena leta 1854.

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12

4012 141 Številka telefona 210

riporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim
gostilničarjem svoje **izborne**

marčno pivo v sodcih in steklenicah.

Išče se perfekten knjigovodja spreten v korespondenci.

Ponudbe s prepisi izpričeval, na-
vedbo referenc, popisom življenja in
zahtev plače naj se **takoj** naslavlja
na **graščinsko upravo Ruperčevh**
na **Dolenjskem**.
2570-8

Stavbni prostori okoli koltzejskega poslopja pripravni za vile se prodajo od 10 kron do 20 kron kvadratni meter.

Več: v pisarni **Dehenghi ob**
Dunajski cesti št. 22. 3521 3

Absolviran pravnik

s prvim in drugim državnim izpitom
"išče službe notarskega kandidata".
Naslov pove upravištvo "Sloven-
skega Naroda". 367-2

Prodaja se več sto kotalov lepega domačega kostanja

Cena po dogovoru.
Ponudbe sprejme **Marija Kopitar,**
Avče, Primorsko. 3542-3

Trgovski pomočnik

modne in manufakturne stroke, samo-
stalen prodajalec in izvrsten uredovalec
izlog, **lahko dobi stalno nameščenje**
ob vrlo povoljnih pogojih.

Ponudbe na trdiko **V. Mihelčič,**
Sisek (Hrvaško). 3568-2

Klobuki se sprejemajo v popravilo.

Kupovanje in prodajanje gozdov Giuseppe Micoli

Vidim (Udine) Via Ber-
nardo de Rubeis 3 Italija.

Poslovni uspeh

prvega splošnega uradniškega
društva avstro-ogrske monarhije.

Zavarovalni kapital 178 milijonov kron
Društveno premoženje 63-3 milijonov kron
Izplačana zavarovanja 77-7 milijonov kron
od začetka društvenega poslovanja.

Uradniško društvo je največja zveza
javnih in zasebnih uradnikov, katerega
namen je varovati in pospeševati
njih koristi. More se pa zavarovati
brez razločka stanu in po-
ključa pri uradniškem društvu.
Vsak naj se obrne v zadevah, tičočih
se zavarovanja za svojo družino
in za starost na zastopnika

Fraňa Vodopivz 3583
Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 37.

SUKNA

In modno
blago za obleke
priporoča firma
Karel Kocian
tvornica za sukno
v **Kumpolcu**
na Češkem.
Tvorniške cene. Vzorci franco.

Novosti te sesije. A. LUKIČ

Pred Škofljo 19
priporoča 3572-2

svojo novo urejeno
veliko zalogo zgo-
tavljenih oblek za
gospode, dame,
dečke in deklice po
najnižjih cenah.

Pravkar je izšlo novo delo o o o

Ivana Cankarja: Hlapec Jernej in njegova pravica.

V tem svojem delu se je lotil Cankar takorekoč socialnega
vprašanja. Ne rešuje nikakega socialnega problema, ker to ni
naloga pisatelja-umetnika, pač pa stavi vprašanje človeški
družbi. Ta se naj zamisli nad problemom in ga naj reši. —
Dogodba je pretresljiva slika iz življenja človeka, ki ima pravico
zase, postave pa proti sebi. Pisana je s posebno sugestivno
silno, kakršne niti pri Cankarju še nismo začutili v tako obili
meri. — Oprema knjige je lična, z risbo na naslovni strani. —
Cena broš. K 1-40, eleg. vez. K 2-—, po pošti 10 vin. več.

Naprodaj pri **založniku L. SCHWENTNERJU v Ljubljani**
in po drugih knjigarnah. 58-54

C. in kr. dvorni založnik

Papežev dvorni založnik

lekarnar PICCOLI, Ljubljana

Dunajska cesta (lekarna pri angelu)
opetovano odlikovan, priporoča nastopne preiz-
kušene izdelke:

Salmijakove pastile — preizkušene — olajšujejo hri-
pavost in kašelj,
razkrajajo sliz. 1 škatljica stane 20 vin. 11 škatljic 2 kroni.
„**Antirrhemon**“ najboljša, bolečino gaseče sredstvo proti trganju
in podobnim revmatičnim bolečinam. Ena stekle-
nica stane 1 krono.

Tinktura za želodec je želodec
krepilno,
tek vzbujajoče, prebavno, in odprje telesa
pospešujoče sredstvo. 1 steklenica 20 vinarjev.

Naročila se točno izvrše proti
povzetju. 1943-20

Železnato vino

vsebuje za slabokrvne in ner-
vne osebe, blede in sla-
stne otroke lahko prebavljiv
železnat izdelek. Ena pollitrska
steklenica 2 kroni. Poštni zavoj
s 3 steklenicami K 6-60 franko
zavoj in poštuna.

Specialiteta!

Doma vkuhane

brusnice

češpljevec, povidl in omake
kakor tudi doma vložene in konzervirane
gobice (champignon)
ki se razprodajo vsako leto, dalje vse vrste desertnih vin: **malaga,**
sherry, madejra, španski marsala, malvazijec, maurodaphne itd.
po nizkih cenah, kakor tudi bogato zalogo **špacerijskega in**
delikatesnega blaga priporoča trdka 3546-2

FRANJA KHAM

Ljubljana, nasproti hotela „Union“.

Specialiteta!

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti
ovratniki, čipke, vložki, svilnate
vezenine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.
Posamenterija, porte in vrvice, resice, kreplice
in vrvice za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlate in srebrne resice, čipke in vrvice.

Šerpe iz svilne, čipke in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otroške perile in odeje
za vozičke.

Oprava za neverojenke, posteljne podloge
iz kavluka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in
šivilje.

Iđrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venoli.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne
obleke. 2618 12

Modrci in potrebščine za modrice.

Glave rokavice in rokavice za uniformiranje,
pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalne perile, dišave, mila in ustna voda.

Krtače za obleke, glave in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače,
ovratniki, zaplestnice, naprsniki in žepne rute.

Prave Jägerove normalne perile, srajce
Tricot, jopice in hlače.

Mrežaste in potne, jopice, srajce, čepice in
pasovi za sport.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovec: telovniki, nogovice, rokavice in
dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meče, pral, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrtniki, ovratniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čopice, torbice in
drugi domači narodni izdelki itd. itd.

Gospod! Čitajte novosti, ker so za Vas
važne in koristne. Razpošiljam po
poštnem povzetju za K 12 50 krasno
dobro in moderno opravo, obstoječo
iz sledečih stvari: fina bela ali bar-
vasta srajca poljubne številke, dobre
spodnje hlače, lepo spalno srajco,
ovratnik po želji, krasno kravato, par
trpežnih nogavic, močno brisalno,
izvrstne naramnice, 3 dobre žepne
robce, vse v eni škatli lepo aranži-
rano. Pošiljam z obratno pošto. Za
neugajajoče povrnem denar.